

Boverkets författningssamling

BFS 2015:xx
H 15

Boverkets föreskrifter om ändring i verkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar;

Utkom från trycket

beslutade den 0 månad 20xx.

Informationsförfarande enligt förordningen (1994:2029) om tekniska regler har genomförts¹.

Boverket föreskriver med stöd av 10 kap. 19 § plan- och byggförordningen (2011:338) i fråga om verkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar

dels att det allmänna rådet till 1 kap. 3 § ska upphöra att gälla,

dels att 3 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 3 kap. 2 a–2 e §§ av följande lydelse,

dels att det omedelbart före 3 kap. 2 § respektive omedelbart före 3 kap. 2 e § ska införas två nya rubriker av följande lydelse.

Kap. 1 Tillämpningsområde, innehåll och definitioner

3 §² Med *hiss* avses i 1–5 kap. i denna författning en motordriven lyftanordning med hisskorg, plattform eller annan lastbärande del som är avsedd för permanent uppställning och som styrs av gejder, väggar, saxarmssystem eller liknande, och som mellan fasta stannplan transporterar personer, personer och gods eller enbart gods när det gäller varu- och småvaruhissar.

Författningen omfattar bil-, tillsyns- och paternosterhissar, men inte bygghissar.

I bilaga 1 och 5 används andra definitioner av hiss.

Kap. 3 Kontroll av motordrivna anordningar

Ackreditering av kontrollorgan

2 § Ett kontrollorgan som ackrediteras för att utföra sådan kontroll av motordrivna anordningar i byggnadsverk som avses i 5 kap. 8–11 §§ plan- och byggförordningen (2011:338) ska vara av Typ A enligt EN ISO/IEC 17020:2012 samt uppfylla de krav som anges i 2 a–2 d §§.

Kontrollorganet ska skicka in kopia av ackrediteringsintyget till Boverket. (BFS 2015:xx).

¹ Anmälan har gjorts av BFS 2006:26, H 10 enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter samt beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, EGT L 204, 21.7.1998 s. 37, (Celex 31998L0034), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG, EGT L 217, 5.8.1998, s. 18, (Celex 31998L0048).

² Ändringen innebär att det allmänna rådet upphävs.

2 a § Kontrollorgan kan ackrediteras för olika slags anordningar.
(BFS 2015:xx).

Allmänt råd

Ackreditering kan omfatta ett helt område, t.ex. hissar, men kan även vara begränsad till en viss typ av anordning inom ett område.

Vid bestämning av ackrediteringens omfattning kan hissar indelas med hänsyn till deras drivningssätt. Exempel är elektriska linhissar, linhydraulhissar, hydraulhissar, kedjehissar, skruvhissar och kugstångshissar.

(BFS 2015:xx).

Kontrollorgan kan ackrediteras för antingen befogenhetsområdena **K** och **B** eller enbart befogenhetsområde **B**. Befogenhetsområde **K** omfattar konstruktionskontroll enligt 7 §. Befogenhetsområde **B** omfattar installationskontroll enligt 8 § samt sådan kontroll som ingår i återkommande besiktning enligt 12 §.
(BFS 2015:xx).

2 b § Ackrediterade kontrollorgan ska ha tillsvidareanställd personal med kvalifikationer inom det eller de befogenhetsområden som ackrediteringen avser. Personalen ska ha praktisk erfarenhet av det eller de slags anordningar som ackrediteringen avser.

Minst en anställd ska ha lägst allmän behörighet för lågspänning (ABL) enligt 1 kap. 5 § Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd (ELSÄK-FS 2013:1) om behörighet för elinstallatörer.

I den tekniska ledningen för ett kontrollorgan som ackrediteras för befogenhetsområde **K** ska det finnas minst en person med för uppgiften relevant civilingenjörsutbildning eller motsvarande kunskap. (BFS 2015:xx).

2 c § I ett kontrollorgan som ackrediteras för befogenhetsområde **K** ska det finnas ansvarig kontrollpersonal som uppfyller följande krav:

Teori Kontrollpersonalen ska ha lägst treårig gymnasieutbildning med relevant fackinriktning eller motsvarande kunskaper. De ska dessutom ha kompletterande teoretisk utbildning inom de områden och för de slags anordningar som den personliga befogenheten ska avse.

Den kompletterande utbildningen ska, beroende av aktuell anordning, innefatta

- författningar och standarder inom området,
- material och svetsteknik,
- schemagranskning,
- tillverknings- och installationsmetoder,
- kontrollomfattning,
- beräkningsmodeller,
- kunskaper om objekt och system inom området och
- kunskaper motsvarande dem som gäller för att erhålla begränsad

behörighet (BB1) enligt Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd (ELSÄK-FS 2013:1) om behörighet för elinstallatörer.

Praktik Kontrollpersonalen ska ha genomgått praktikutbildning under handledning av behörig beräknings- eller kontrollingenjör. Utbildningen ska ha gett praktikanten möjlighet att själv utföra och redovisa konstruktionskontrolluppdrag under erfaren teknisk ledning och övervakning.

(BFS 2015:xx).

2 d § I ett kontrollorgan som ackrediteras för befogenhetsområde **B** ska det finnas ansvarig kontrollpersonal som uppfyller följande krav:

Teori Kontrollpersonalen ska ha lägst treårig gymnasieutbildning med relevant fackinriktning eller motsvarande kunskaper. De ska dessutom ha kompletterande teoretisk utbildning inom de områden och för de slags anordningar som den personliga befogenheten ska avse.

Den kompletterande utbildningen ska, beroende av aktuell anordning, innefatta

- författningar och standarder inom området,
- kontroll, kontrollomfattning och kontrollfilosofi,
- utförande av kontroll,
- grundläggande kunskaper i konstruktionskontroll,
- schemagranskning,
- kunskap om objekt inom området,
- kunskap motsvarande vad som gäller för att erhålla begränsad behörighet (BB1) enligt Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd (ELSÄK-FS 2013:1) om behörighet för elinstallatörer och
- kunskap om förväntade skadetyper.

Praktik Kontrollpersonalen ska ha genomgått praktikutbildning under handledning av behörig kontrollingenjör. Utbildningen ska ha gett praktikanten möjlighet att själv utföra och redovisa kontrolluppdrag under erfaren teknisk ledning och övervakning.

För att få utföra installationskontroll eller revisionskontroll krävs ett års erfarenhet av återkommande besiktning.

(BFS 2015:xx).

Rapportering till Boverket

2 e § Kontrollorgan som avses i 2 § ska årligen sammanställa och till Boverket redovisa sådana brister som har uppmärksammats vid kontroller och som kan ha betydelse för att bedöma säkerheten hos en viss typ av objekt.

Om ett sådant kontrollorgan vid kontroll observerar allvarliga brister som sannolikt kan finnas hos liknande anordningar i andra anläggningar ska Boverket snarast informeras. (BFS 2015:xx).

Denna författning³ träder i kraft den 1 januari 2016.

På Boverkets vägnar

FÖRNAMN EFTERNAMN

Förnamn Efternamn

³ BFS 2015:xx.

Konsekvensutredning

H 15

Ändring av Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar

REMISS

REMISS

Titel: Konsekvensutredning H 15
Utgivare: Boverket, maj 2015
Dnr: 3275/2014
Process: 3.2.1

Rapporten kan beställas från Boverket.

Webbplats: www.boverket.se/publikationer
E-post: publikationsservice@boverket.se
Telefon: 0455-35 30 00
Postadress: Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Rapporten finns i pdf-format på Boverkets webbplats.
Den kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Innehåll

Sammanfattning	4
Övergripande svar på frågor enligt konsekvensutredningsförordningen	5
Författningsändringar med konsekvenser	8
1 kap. Tillämpningsområde, innehåll och definitioner	8
3 kap. Kontroll av motordrivna anordningar	8
Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	12

REMISS

Sammanfattning

I denna konsekvensutredning redogörs för förslag till ändringar i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar, nedan kallade hissföreskrifterna, samt de konsekvenser som ändringarna förutses medföra.

Boverket föreslår nya bestämmelser med kvalifikationskrav för kontrollorgan som ackrediteras för att utföra sådan kontroll av hissar och andra anordningar som avses i 5 kap. 8–11 §§ plan- och byggförordningen (2011:338). Bestämmelserna ska ersätta motsvarande krav som för närvarande ställs i föreskrifter som har meddelats av Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Swedac, men som kommer att upphävas vid utgången av år 2015. Det är fråga om bl.a. krav på kontrollorganen, vilka befogenhetsområden de kan ackrediteras för, krav på kontrollpersonalens teoretiska och praktiska utbildning samt krav på rapportering till Boverket.

Det bör framhållas att Boverket för närvarande saknar bemyndigande för en av de föreslagna bestämmelserna, 3 kap. 2 e §, men att myndigheten hos regeringen har framställt ett önskemål om ett utvidgat bemyndigande för att kunna meddela en sådan bestämmelse. Detta berörs närmare nedan under rubriken *Författningsändringar med konsekvenser* i anslutning till kommentarerna till 3 kap. 2 e §.

I det närmast följande avsnittet beskrivs de övergripande konsekvenserna av de föreslagna ändringarna med utgångspunkt i de frågor som anges i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Därefter redogörs i det sista avsnittet för motiv för och konsekvenser av vart och ett av de enskilda ändringsförslagen.

Övergripande svar på frågor enligt konsekvensutredningsförordningen

I detta avsnitt lämnas övergripande svar på de frågor som anges i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

För en närmare redogörelse av bakgrund, motiv och konsekvenser avseende var och en av de enskilda ändringarna hänvisas till avsnittet *Författningsändringar med konsekvenser* nedan.

Beskrivning av problemet och vad Boverket vill uppnå

Regler om krav på organ som ackrediteras för att utföra sådan kontroll av motordrivna anordningar i byggnadsverk som avses i 5 kap. 8–11 §§ plan- och byggförordningen återfinns för närvarande i föreskrifter meddelade av Swedac.¹ Swedacs föreskrifter kommer dock att upphöra att gälla vid utgången av år 2015.² Som skäl för att upphäva föreskrifterna anförde Swedac i en konsekvensutredning³ bland annat att det är önskvärt att ansvaret för regelgivning respektive tillsyn ligger hos olika myndigheter eller andra organisationer samt att upphävandet skulle möjliggöra för expertmyndigheter med särskilda sakkunskaper inom sina områden att meddela föreskrifter med särskilda kompetenskrav för kontrollorgan utan att det uppstår regelkonflikter.

Mot bakgrund av detta avser nu Boverket att införa bestämmelser i hiss-föreskrifterna som ersätter Swedacs föreskrifter i fråga om sådan kontroll. Boverkets avsikt är att kraven fortsättningsvis i allt väsentligt ska överensstämma med de krav som för närvarande ställs i Swedacs föreskrifter.

Med de nya reglerna vill Boverket skapa tydlighet för såväl Swedac som kontrollorganen om vilka krav som ska vara uppfyllda för ackreditering.

¹ Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll särskilda föreskrifter (STAFS 1999:5) för ackrediterade kontrollorgan Typ A (besiktningsorgan) för kontroll av lyftanordningar, transportanordningar m.m.

² Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2014:19) om upphävande av Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll särskilda föreskrifter och allmänna råd (STAFS 1999:5) för ackrediterade kontrollorgan Typ A (besiktningsorgan) för kontroll av lyftanordningar, transportanordningar m.m.

³ Swedacs dnr 2014/2884.

Beskrivning av alternativa lösningar för det Boverket vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Om inga regler införs om ackreditering av kontrollorgan kommer rättsläget och kravnivåerna att vara svårare att förutse efter utgången av år 2015, då Swedacs nu gällande föreskrifter med motsvarande krav upphör att gälla. I så fall skulle endast de mer allmänt hållna generella kraven för ackreditering enligt standarden SS-EN 172020:2012 vara styrande.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

De nya reglerna om kvalifikationskrav för ackrediterade kontrollorgan berör befintliga och presumtiva kontrollorgan och dess personal samt Swedac och Boverket.

Kostnadmässiga och andra konsekvenser som regleringen medför

Några kostnadmässiga konsekvenser av regleringen förutses inte uppstå, eftersom inga skärpta krav har införts. I övrigt bidrar regleringen till att skapa tydlighet om vilka krav som ska vara uppfyllda för ackreditering.

Regleringens överensstämmelse med EU-rätten

De föreslagna ändringarna bedöms vara förenliga med EU:s regelverk.

Någon anledning att anmäla ändringsförslagen till EU-kommissionen enligt EU:s anmälningsdirektiv⁴ bedöms inte föreligga. Däremot kommer förslagen att anmälas enligt EU:s tjänstedirektiv.⁵

Tidpunkten för ikraftträdande och behovet av informationsinsatser

Ändringarna avses träda i kraft den 1 januari 2016, eftersom de ersätter hittills gällande regler hos Swedac, vilka kommer att upphöra att gälla per detta datum.

Boverket kommer att informera om de nya reglerna på sin webbplats och vid verkets regelbundna samrådsmöten med kontrollorganen.

Antal företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Det finns åtta ackrediterade kontrollorgan, varav samtliga är verksamma inom området portar. Sju av dem är dessutom verksamma inom området

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter.

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

hissar och fyra är verksamma inom området skidliftar. Två av de åtta kontrollorganen är betydligt större än de sex andra.

Vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Ändringarna förutses inte medföra någon tillkommande tidsåtgång eller administrativa kostnader för företagen, eftersom reglernas materiella innehåll i allt väsentligt överensstämmer med Swedacs hittills gällande motsvarande regler.

Andra kostnader som den föreslagna regleringen medför för företagen och förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Det förväntas inte uppstå några andra kostnader eller behov av förändringar i verksamheten för företagen med anledning av ändringarna eftersom – som ovan anförts – reglernas materiella innehåll i allt väsentligt överensstämmer med Swedacs hittills gällande motsvarande regler.

Regleringens eventuella påverkan på konkurrensförhållandena för företagen

De ändrade reglerna kan inte antas få någon påverkan på företagens konkurrensförhållanden.

Eventuellt behov av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

De föreslagna ändringarna missgynnar inte små företag och ger således inte anledning till särskilda hänsyn till dessa.

Övrigt

Boverket förutser inte att de föreslagna ändringarna i hiss föreskrifterna för med sig några konsekvenser med avseende på funktionshindrade, barn och ungdomar, äldre, integration, boendesegregation eller jämställdhet.

Författningsändringar med konsekvenser

1 kap. Tillämpningsområde, innehåll och definitioner

1 kap. 3 §

Ändring

Det allmänna rådet upphävs. Motsvarande innehåll införs i ett allmänt råd till den nya bestämmelsen 3 kap. 2 a §, se kommentaren till denna nedan.

Motiv

Det allmänna rådet, som anger hur hissar kan indelas i olika slag i samband med ackreditering av kontrollorgan, bör placeras i anslutning till föreskrifterna som reglerar sådan ackreditering.

Konsekvenser

Regelverket blir lättare att tillämpa.

3 kap. Kontroll av motordrivna anordningar

3 kap. 2 §

Ändring

Omedelbart före paragrafen införs en ny rubrik med lydelsen ”Ackreditering av kontrollorgan”

Den befintliga upplysningen i första stycket om att ackrediterade kontrollorgan ska vara av Typ A kompletteras med en hänvisning till den standard där innebörden av begreppet Typ A definieras. Vidare föreskrivs att ackrediterade kontrollorgan ska uppfylla de krav som anges i de nya bestämmelserna i 2 a–2 d §§. I övrigt justeras paragrafen språkligt.

Motiv

Bestämmelsen bör kompletteras med en hänvisning till de nya bestämmelserna som föreslås införas i 3 kap. 2 a–2 d §§ med krav för ackreditering som kontrollorgan och som avser att ersätta de hittills gällande bestämmelserna i Swedacs föreskrifter som kommer att upphöra att gälla. Det är även lämpligt att i bestämmelsen ange var begreppet Typ A definieras.

Konsekvenser

Bestämmelsens innebörd blir tydligare genom hänvisningarna till dels definitionen i standarden av begreppet Typ A, dels de materiella bestämmelserna i 2 a–2 d §§ med krav för ackreditering.

3 kap. 2 a §**Ändring**

Paragrafen är ny och anger att kontrollorgan kan ackrediteras för olika slags anordningar. Den anger vidare att organen kan ackrediteras för två olika befogenhetsområden, B respektive K, samt vad dessa områden innefattar.

I det allmänna rådet införs upplysningar om hur ackrediteringens omfattning kan begränsas till olika slags anordningar.

Motiv

Det bör införas bestämmelser som ersätter Swedacs föreskrifter när dessa upphör att gälla. Kraven i föreskriften motsvaras av de hittills gällande kraven i 4 § i Swedacs föreskrifter. Det allmänna rådet motsvaras av dels det befintliga allmänna rådet till 1 kap. 3 § i hiss föreskrifterna, dels det allmänna rådet till Swedacs föreskrifter. Någon saklig ändring är inte avsedd.

Konsekvenser

De föreslagna bestämmelserna innebär att det även fortsättningsvis finns föreskrifter som anger formerna för ackreditering av organ för kontroll av motordrivna anordningar i byggnadsverk. Bestämmelserna undanröjer den osäkerhet om rättsläget som skulle komma att råda om Swedacs föreskrifter skulle upphöra att gälla utan att ersättas av några andra regler.

3 kap. 2 b §**Ändring**

Paragrafen, som är ny, anger kvalifikationskrav på personal som är anställd eller verksam inom kontrollorganet.

Motiv

Det bör införas regler om kvalifikationskrav på personal som ersätter motsvarande bestämmelser i Swedacs föreskrifter. Innehållet i paragrafen motsvarar i huvudsak innehållet i 6–8 §§ i Swedacs föreskrifter, men skiljer sig från dessa i några avseenden. I fråga om elbehörighet ställer paragrafen endast krav på allmän behörighet för lågspänning (ABL) medan Swedacs föreskrifter kräver ”lägst allmän elbehörighet”. Boverket bedö-

mer att den lägre behörigheten ABL är tillräcklig för de kontroller som kontrollorganen ska utföra. Rekvisitet i Swedacs föreskrifter att kravet på elbehörighet gäller endast för kontrollorgan som ackrediterats för kontroll av ”eldrivna objekt” har inte tagits med i förslaget, då så gott som samtliga förekommande kontrollobjekt torde vara eldrivna.

Konsekvenser

De föreslagna bestämmelserna innebär att det även fortsättningsvis finns föreskrifter som anger krav på personal hos ackrediterade kontrollorgan. Bestämmelserna undanröjer den osäkerhet om rättsläget som skulle komma att råda om Swedacs föreskrifter skulle upphöra att gälla utan att ersättas av några andra regler. Kraven i fråga om elbehörighet sänks något, vilket gör föreskrifterna lättare att uppfylla.

3 kap. 2 c–d §§

Ändring

I paragraferna, som är nya, anges att det i ett kontrollorgan som ackrediteras för befogenhetsområde K respektive B ska finnas ansvarig kontrollpersonal som uppfyller ett antal uppräknade teoretiska och praktiska krav.

Motiv

Det bör införas regler om krav på teoretisk och praktisk utbildning för ansvarig kontrollpersonal som ersätter motsvarande bestämmelser i Swedacs föreskrifter. Kraven är desamma som för närvarande gäller enligt 11–12 §§ i Swedacs föreskrifter med undantag för kravet i Swedacs föreskrifter på ”lägst ingenjörsutbildning på gymnasienivå med relevant fackinriktning”. Detta har ersatts med ”lägst treårig gymnasieutbildning med relevant fackinriktning”, eftersom ingenjörsutbildning på gymnasienivå inte längre förekommer.

Konsekvenser

De föreslagna bestämmelserna innebär att det även fortsättningsvis finns föreskrifter som anger krav på ansvarig kontrollpersonal hos ackrediterade kontrollorgan. Bestämmelserna undanröjer den osäkerhet om rättsläget som skulle komma att råda om Swedacs föreskrifter skulle upphöra att gälla utan att ersättas av några andra regler. Reglerna blir även mer uppdaterade än Swedacs hittills gällande föreskrifter, eftersom dessa hänvisar till utbildningsformer som inte längre finns.

3 kap. 2 e §

Ändring

Omedelbart före paragrafen införs en ny rubrik med lydelsen ”Rapportering till Boverket”.

Paragrafen är ny och föreskriver en skyldighet för kontrollorgan att, under vissa förhållanden, till Boverket rapportera brister som har uppmärksamats vid kontroller. Vissa slags brister ska sammanställas och rapporteras årligen, medan andra mer allvarliga brister ska rapporteras snarast.

Motiv

Rapporteringsskyldigheten motsvarar vad som för närvarande gäller enligt 14–15 §§ i Swedacs föreskrifter. Denna rapporteringsskyldighet är betydelsefull och bör fortsätta att gälla även efter det att Swedacs föreskrifter upphävs. Genom kontrollorganens årliga rapportering får Boverket värdefulla uppgifter som bland annat möjliggör för myndigheten att uppmärksamma om antalet brister hos vissa slags anordningar ökar samt att fånga upp kontrollpliktiga anordningar som inte kontrolleras och bedöma hur stort bortfallet är. Skyldigheten för kontrollorganen att omedelbart rapportera allvarliga brister är av stor betydelse för Boverket i rollen som marknadskontrollmyndighet för motordrivna anordningar av aktuellt slag. Rapporteringen ger också underlag för Boverket att bedöma om det finns behov av ändringar i myndighetens regelverk. Bland annat av dessa skäl är det angeläget att rapporteringsskyldigheten får fortsätta att gälla som hittills.

Konsekvenser

Till följd av bestämmelsen gäller även fortsättningsvis den rapporteringsskyldighet som hittills har gällt med stöd av Swedacs föreskrifter och som annars skulle ha upphört att gälla vid utgången av 2015. Genom bestämmelsen säkras Boverkets tillgång till uppgifter som är värdefulla för myndighetens verksamhet av skäl som beskrivs ovan under rubriken *Motiv*.

Särskild kommentar angående bemyndigande

Boverket saknar för närvarande bemyndigande att meddela föreskrifter om rapporteringsskyldighet av aktuellt slag. Med hänsyn till att sådan rapporteringsskyldighet anses vara av stor betydelse, har Boverket i en skrivelse till Näringsdepartementet den 17 mars 2015 uttryckt önskemål

om att få ett sådant bemyndigande.⁶ Det ovan redovisade förslaget till 3 kap. 2 e § förutsätter att ett sådant bemyndigande ges till Boverket.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ändring

I övergångsbestämmelserna anges att ändringsförfattningen ska träda i kraft den 1 januari 2016.

Motiv

Bestämmelserna bör träda i kraft samtidigt som Swedacs motsvarande bestämmelser upphör att gälla.

Konsekvenser

Genom att Boverkets bestämmelser tar vid i anslutning till att Swedacs motsvarande bestämmelser upphör att gälla uppnås en kontinuitet i regelverket.

⁶ Boverkets dnr 668/2015.

Boverkets föreskrifter om ändring i verkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar;

beslutade den 0 månad 20xx.

Informationsförfarande enligt förordningen (1994:2029) om tekniska regler har genomförts¹.

Boverket föreskriver med stöd av 10 kap. 3 § 3–5, 5 §, 17 § och 19 § plan- och byggförordningen (2011:338) i fråga om verkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar

dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 1, 2, 4, 8, 10, 12, 14 och 16 §§, 3 kap. 18, 20, 24, 25, 28 och 30 §§, 4 kap. 1 §, 5 kap. 2 § samt Bilaga 4 ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 3 kap. 20 a §, av följande lydelse.

Kap. 1 Tillämpningsområde, innehåll och definitioner

1 § Denna författning innehåller föreskrifter och allmänna råd till plan- och bygglagen (2010:900) och plan- och byggförordningen (2011:338).

Författningen gäller sådana motordrivna anordningar som avses i 1 kap. 5 § plan- och byggförordningen (2011:338) med de preciseringar och undantag som framgår av denna författning.

Till den motordrivna anordningen hör det utrymme och den utrustning som krävs för att anordningen ska kunna drivas, skötas, underhållas och kontrolleras.

Allmänt råd

Utrymmen respektive utrustning som tillhör den motordrivna anordningen är exempelvis maskinrum, driftrum och utrustning för att frigöra och evakuera instängda personer.

Ytterligare föreskrifter och allmänna råd om utförande och driftsinstruktioner, utformning, brandskydd, hygien, hälsa och miljö, bullerskydd, säkerhet vid användning samt energihushållning och värmeisolerering finns i Boverkets byggregler (BFS 2011:6), BBR.

BBR avsnitt 3:144 Hissar och andra lyftanordningar, 3:3 Rumshöjd, 3:4 Driftutrymmen, 5 Brandskydd, 6:25 Ventilation, 7 Bullerskydd, 8 Säkerhet vid användning och 9:6 Effektiv elanvändning kan vara av särskilt intresse.

Ytterligare föreskrifter och allmänna råd om bärförmåga, stadga och beständighet hos bärande konstruktioner samt bärförmåga vid brand finns i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillämpning av europeiska konstruktionsstandarder (eurokoder) (BFS 2011:10), EKS.

Föreskrifter och allmänna råd om elsäkerhet finns i Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd om hur elektriska starkströmsanläggningar ska vara utförda (ELSÄK-FS 2008:1), Elsäkerhetsverkets föreskrifter om

¹ Anmälan har gjorts av BFS 2006:26, H 10 enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter samt beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, EGT L 204, 21.7.1998 s. 37, (Celex 31998L0034), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG, EGT L 217, 5.8.1998, s. 18, (Celex 31998L0048).

elektromagnetisk kompatibilitet (ELSÄK-FS 2007:1) och Elsäkerhetsverkets föreskrifter om behörighet för elinstallatörer (ELSÄK-FS 2007:2). (BFS 2016:xx).

Kap. 2 Utförande och installation

1 § Motordriven anordning ska vara utförd och installerad så att den ger ett tillfredsställande skydd för säkerhet och hälsa vid användning, skötsel, underhåll och tillsyn.

Vid ändring av en motordriven anordning eller utbyte av viss del av anordningen ska den ändrade eller utbytta delen uppfylla kraven i denna författning.

Dessutom ska vid större ändring av en hiss eller utbyte av en väsentlig del i hissen nedanstående punkter i bilaga 5:1 uppfyllas på befintliga hissar med hisskorg avsedda för persontransport. Med större ändring av hissen eller utbyte av väsentlig del i hissen menas ändring eller byte av hissens styrsystem, apparatställ eller maskineri samt byte av hisskorgens inredning eller av hela hisskorgen.

1. Manöverorgan i hisskorg och vid stannplan samt övrig utrustning i hisskorgen, ska vara användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga enligt punkterna 1.6.1 och 1.6.2.

2. Korgdörr ska vara utförd enligt punkterna 3.1 och 4.1 i hissar som saknar dörr vid en korgöppning. I de fall hissen har fler än en korgöppning, gäller kravet för samtliga öppningar.

3. Kommunikationssystem ska möjliggöra en permanent förbindelse med en service för snabbt avhjälpande enligt punkterna 4.5 och 4.9.

4. God belysning och nödbelysning ska finnas i hisskorg enligt punkterna 4.8 och 4.9.

5. Skydd mot överbelastning av hissen enligt punkten 1.4.1 ska finnas. Detta krav behöver dock inte uppfyllas vid ändring eller byte av hissens maskineri eller byte av hisskorgens inredning.

Vid ändring eller byte av hissens styrsystem, apparatställ eller maskineri ska dessutom kraven i följande punkter i bilaga 5:1 uppfyllas på befintliga hissar med hisskorg avsedda för persontransport.

a) Beröringsskydd mot elektriska elchocker från en schaktdörrens dörrlås och dörrkontakter ska finnas enligt punkten 1.6.4 d.

b) Fritt utrymme ska finnas eller andra åtgärder vidtas enligt punkten 2.2 för att förebygga risken att en person som befinner sig i schaktgropen eller schakttoppen blir klämd av hisskorgen. Detta krav gäller inte hissar vars fria utrymmen är utförda enligt Arbetarskyddsstyrelsens anvisningar nr 92 (1973) eller enligt motsvarande senare tillämpliga regler.

c) Anordning för att underlätta evakuering av inestängda passagerare ska finnas enligt punkten 4.4.

d) Tillräcklig belysning i hisschakt och maskinutrymme för skötsel, underhåll och kontroll ska finnas enligt punkten 1.1 och Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2008:3) om maskiner, bilaga 1, punkten 1.1.4.

De ovan nämnda kraven i punkterna i 1–5 och a–d ska vara uppfyllda senast tre månader efter att ändringsarbetet eller utbytet första gången har påbörjats. (BFS 2016:xx).

Allmänt råd

Generella krav på drift- och skötselutrymmen, utrymmen för maskineri och tillhörande utrustning, tillträdesvägar till dessa utrymmen och lyftanordnin-

gar för maskindelar finns även i avsnitt 3:4 Boverkets byggregler (BFS 2011:6) samt i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om Användning av arbetsutrustning (AFS 2006:4) och om Användning av lyftanordningar och lyftredskap (AFS 2006:6). I Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd Arbetsplatsens utformning (AFS 2009:2) finns närmare krav på utformning av arbetsplatser, t.ex. drift- och personalrum för linbaneanläggningar.

Vid ändring av hissar är kravet uppfyllt om den del som installeras uppfyller tillämpliga krav i bilaga 5:1. Ytterligare krav tillkommer dock för säkerhetskomponent som första gången släpps ut på marknaden eller om ändringen av hissen är så omfattande att den kan betraktas som en ny hiss.

Exempel på lämpligt utformade tillgänglighetsanpassade manöverorgan i hisskorg och vid stannplan samt utrustning i hisskorgen finns i SS-EN 81-70 (1), avsnitt 5.3.2 och 5.4. Se även de ytterligare krav i Boverkets byggregler (BFS 2011:6), avsnitt 3:144 som gäller hissar i publika lokaler.

Andra säkerhetsanordningar, t.ex. fotocellanordning eller korggrind i stället för korgdörr, kan enligt 2 kap. 2 § i denna författning endast godtas om installation av korgdörr medför oskäligen kostnader, är olämplig av varshetsorsak eller om tillgänglighetskraven för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga inte kan uppfyllas. Om en fotocellanordning installeras bör denna ha en sådan funktion att anordningen vid aktivering och under reducerad hastighet inom stannplanszonen inte stannar hisskorgen förrän korgens golv befinner sig i nivå med stannplanet. Likaså bör fotocellanordningen ha en sådan funktion att en schaktdörr endast kan öppnas om hisskorgens golv befinner sig i nivå med stannplanet. Denna funktion gäller för alla stannplan oavsett om passagerarna har valt att åka till dem eller inte. Fotocellanordningen bör skydda mot riskerna vid korgöppningen från golvnivå upp till minst 1,8 m höjd och bör bestå av ett flertal övervakade fotocellpar placerade i korgöppningen. Att fotocellerna är övervakade innebär att hissen inte kan startas om fotocellanordningen inte fungerar på avsett sätt. Likaså bör man beakta de maximala retardationskrafter som passagerarna utsätts för om fotocellanordningen aktiveras och att hisskorgens förflyttning innan den stannar, kan ske utan fara för passagerarna. Detta innebär normalt att det är olämpligt att installera fotocellanordningar på hissar med märkhastigheter över 0,65 m/s, men detta kan gälla även för hissar med lägre märkhastighet.

Om en korggrind installeras och denna har en spaltbredd överstigande 20 mm mellan sina spjälor, bör grinden kompletteras med fotocellanordning utförd enligt ovan. Denna anordning placeras på korgen utanför grinden.

Exempel på lämpligt utformade kommunikationssystem finns i SS-EN 81-28 och i SS-EN 81-70.

I avsnitt 5.7 i SS-EN 81-1 + A3:2010 (1) och SS-EN 81-2 + A3:2010 (1), framgår de mått och dimensioner på utrymmen och säkerhetsavstånd som behövs för det fria utrymmet för att förebygga risken att personer som befinner sig i schaktgropen eller schakttoppen inte blir klämda. I SS-EN 81-21 (1), avsnitt 5.5 och 5.7 finns exempel på andra åtgärder för att åstadkomma nämnda utrymmen och säkerhetsavstånd. Dessa lösningar kan användas även vid ändring av en hiss, trots att sådan ändring undantas i standardens tillämpningsområde. Det är kraven i bilaga 5:1, punkten 2.2 i denna författning som ska uppfyllas efter ändringsåtgärder.

För att underlätta evakuering av passagerare bör exempelvis hissen vara försedd med lämplig anordning eller så bör det finnas lämplig utrustning för att enkelt loss göra en hisskorg när dess fånganordning har aktiverats. (BFS 2016:xx).

2 § Om det på grund av byggnadsverkets eller den motordrivna anordningens förutsättningar skulle medföra oskäligen kostnader, eller om det vid ändring av en anordning eller utbyte av viss del av anordningen skulle vara olämpligt av varsamhetsskäl med hänsyn till byggnadsverkets särdrag och värden att följa föreskrifterna i denna författning, får mindre avsteg göras om anordningen ändå ger ett tillfredsställande skydd för säkerhet och hälsa. (BFS 2016:xx).

Allmänt råd

För att den ändrade eller utbytta delen ska uppfylla kraven i denna författning kan det vara nödvändigt att vidta åtgärder även i andra delar av anordningen.

4 § Hissar ska vara utförda och installerade i enlighet med 5–11 §§ detta kap., med Boverkets byggregler (BFS 2011:6) och med Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillämpning av europeiska konstruktionsstandarder (eurokoder) (BFS 2011:10).

För hissar enligt tillämpningsområdet i bilaga 5 gäller dessutom föreskrifterna i bilaga 5.

För hissar med ett annat lastbärande organ än hisskorg, hissar vars hastighet inte överstiger 0,15 m/s, småvaruhissar och andra icke beträdbara varuhissar gäller dessutom Arbetsmiljöverkets föreskrifter om maskiner samt allmänna råd om tillämpning av föreskrifterna (AFS 2008:3). Dessa föreskrifter gäller även beträdbara varuhissar som saknar manöverorgan i hisskorgen och vilka har manöverorganen vid stannplanen placerade utom räckhåll för en person som befinner sig i korgen. (BFS 2016:xx).

Allmänt råd

Med beträdbar varuhiss avses att korgen inte kan eller endast med svårighet kan beträdas av en person.

Om plattformshiss eller annan hiss som är avsedd att manövreras av behörig person, är lätt åtkomlig för obehöriga, bör den vara försedd med en anordning som förhindrar obehörig manövrering.

Observera att hissens inkoppling till nätet kräver behörighet i enlighet med Elsäkerhetsverkets författningar.

De harmoniserade standarder som för närvarande är fastställda och som visar på ett sätt att uppfylla hälso- och säkerhetskraven i bilaga 5:1 är

1. SS-EN 81-1 + A3:2010 (1), Elektriska hissar (se dock 11 § nedan),
2. SS-EN 81-2 + A3:2010 (1), Hydrauliska hissar,
3. SS-EN 81-20:2014 (1), Person- och varupersonhissar,
4. SS-EN 81-21 (1), Nya person- och varupersonhissar i befintliga byggnader,
5. SS-EN 81-28 (1), Alarmsystem för person- och varupersonhissar,
6. SS-EN 81-50:2014 (1), Konstruktionsregler, beräkning, inspektion och provning av hisskomponenter,
7. SS-EN 81-58 (1), Schaktdörrar – Brandprovning,
8. SS-EN 81-70 (1), Tillträde till hissar för personer inklusive personer med funktionsnedsättningar,
9. SS-EN 81-70/A1:2005 (1), Tillträde till hissar för personer inklusive personer med funktionsnedsättningar,
10. SS-EN 81-71:2005 + A1:2007 (1), Vandalsäkra hissar,
11. SS-EN 81-72 (1), Brandbekämpningshissar,
12. SS-EN 81-73:2005 (1), Hissars funktion i händelse av brand,
13. SS-EN 12016:2005 + A1:2008 (1), Immunitet,
14. SS-EN 12385-5 (1), Ställinor – Del 5: Kardellinor för hissar, samt
15. SS-EN 13015 + A1:2008 (1), Regler för underhållsinstruktioner.

De harmoniserade standarder som för närvarande är fastställda för vissa övriga hissar (som omfattas av denna författning) och som visar på ett sätt att uppfylla hälso- och säkerhetskraven i AFS 2008:3, bilaga 1, är

1. SS-EN 81-3 + A1:2008 (1), Elektriska och hydrauliska småvaruhissar,
2. SS-EN 81-31 (1), Varuhissar med möjlighet till tillträde för personer,
3. SS-EN 81-40 (1), Trapphissar och plattformshissar som rör sig längs en lutande bana, avsedda för personer med nedsatt rörelseförmåga,
4. SS-EN 81-41 (1), Vertikalgående plattformshissar avsedda för personer med nedsatt rörelseförmåga,
5. SS-EN 1570-1:2011 (1), Lyftbord som betjänar upp till två fasta stannplan och
6. SS-EN 13015 + A1:2008 (1), Regler för underhållsinstruktioner.

När harmoniserade standarder saknas kan vägledning för att bedöma uppfyllandet av grundläggande krav i AFS 2008:3, bilaga 1, för soptransporthissar ges av SS 2094 (1). (BFS 2016:xx).

8 § Ett hisschakt får endast innehålla sådana anordningar som ingår i hissinstallationen. I byggnadsdelar som omsluter ett hisschakt får endast finnas sådana dörr- och lucköppningar som krävs för hissens användning, tillsyn och nödutrymning. Dörrarna och luckorna ska vara så utformade att risken för personskador begränsas.

Hisschakt ska utföras så att nödevakuering kan genomföras utan omfattande ingrepp i hisschaktets konstruktion.

Vid installation av ny hiss i befintlig byggnad får, istället för tillräckligt fritt utrymme utanför hissorgens ändlägen enligt punkt 2.2 i bilaga 5:1, andra åtgärder vidtas om det inte är möjligt att åstadkomma sådant fritt utrymme. (BFS 2016:xx).

10 § Utrymmen under ett hisschakts botten får användas för att dra fram rör och elektriska kablar, om utrymmet är avskilt och låsbart. Om utrymmet kan beträdas, ska särskilda åtgärder vidtas för att begränsa risken för personskador om korg eller motvikt störtar ned.

Allmänt råd

Exempel på särskilda åtgärder som uppfyller kraven finns i avsnitt 5.5 i SS-EN 81-1 + A3:2010 (1) respektive SS-EN 81-2 + A3:2010 (1). (BFS 2016:xx).

12 § Rulltrappor och rullramper för persontransport ska vara utförda och installerade i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrifter om maskiner samt allmänna råd om tillämpning av föreskrifterna (AFS 2008:3) och Boverkets byggregler (BFS 2011:6).

Allmänt råd

De harmoniserade standarder som för närvarande är fastställda för rulltrappor och rullramper och som visar på ett sätt att uppfylla hälso- och säkerhetskraven i AFS 2008:3, bilaga 1 är

1. SS-EN 115-1:2008 + A1:2010 (1), Konstruktion och installation,
2. SS-EN 12016:2005 + A1:2008 (1), Immunitet,
3. SS-EN 13015 + A1:2008 (1), Regler för underhållsinstruktioner och
4. SS-EN 15700:2011 (1), Säkerhet för transportband för vintersport eller fritidsbruk. (BFS 2016:xx).

14 § Linbaneanläggningar för persontransport, dess säkerhetskomponenter och delsystem ska vara utförda och installerade i enlighet med kraven i denna para-

graf, bilaga 1 samt Boverkets byggregler (BFS 2011:6) och Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillämpning av europeiska konstruktionsstandarder (eurokoder) (BFS 2011:10). En linbaneanläggning ska anses vara en sådan installation som nämns i avsnitt 3:4 i Boverkets byggregler om driftutrymmen och som omfattas av kraven i avsnitt 3:4.

Maskineri, linstolpe, vändskiva och spännvikt med tillhörande utrymmen samt övriga utrymmen för drift av anläggningen, får enbart vara åtkomliga för behöriga och utrymmena får endast innehålla anordningar för linbaneinstallationen. Dessa utrymmen ska även vara lätta att identifiera.

Anläggningen ska utformas så att risken för personskador till följd av sammanstötning med anläggningens delar begränsas.

Anläggningens strömbrytare, manöver-, inspektionskörnings- och nödstoppdon ska vara lätt igenkänningsbara och dess funktioner lätta att förstå.

Till linbaneanläggningen ska medlevereras alla nödvändiga instruktioner för drift, skötsel och underhåll av anläggningen. Instruktionerna ska vara avfattade på svenska.

De informations- och varningsskyltar för brukare och personal, vilka är nödvändiga för en säker drift, skötsel och underhåll, ska finnas uppsatta i anläggningen och text på skyltar ska vara avfattade på åtminstone svenska. Likaså ska finnas en skylt med uppgift om tillverkarens namn samt anläggningens typbeteckning, tillverkningsår och -nummer.

De delar av anläggningen som behöver smörjas, kontrolleras eller bytas ut ska vara lätt åtkomliga för personal och erbjuda en god arbetsmiljö.

Drag- och bärlinor får splitsas endast av sakkunnig person. (BFS 2016:xx).

Allmänt råd

Följande harmoniserade standarder visar på ett sätt att uppfylla hälso- och säkerhetskraven i bilaga 1:2

1. SS-EN 1709 (1), Underhåll samt kontroller vid idrifttagande och under drift,
2. SS-EN 1908 (1), Spännanordningar,
3. SS-EN 1909 (1), Räddning och evakuering,
4. SS-EN 12397 (1), Drift,
5. SS-EN 12929-1 (1), Allmänna krav – Del 1: Krav för alla anläggningar,
6. SS-EN 12929-2 (1), Allmänna krav – Del 2: Tilläggskrav för 2-liniga pendellinbanor utan bärliniebroms,
7. SS-EN 12930 (1), Beräkningar,
8. SS-EN 13107 (1), Anläggningsarbeten,
9. SS-EN 13223 (1), Drivsystem och annan mekanisk utrustning,
10. SS-EN 13243 (1), Elektrisk utrustning utom för drivsystem,
11. SS-EN 13243/AC (1), Elektrisk utrustning utom för drivsystem,
12. SS-EN 13796-1 (1), Del 1: Linklämmor, rullanordningar, fånganordningar, kabiner, stolar, vagnar, transporterande anordningar för underhåll, medbringare för släpliftar,
13. SS-EN 13796-2 (1), Del 2: Provning av linklämmors glidningsmotstånd,
14. SS-EN 13796-3 (1), Del 3: Utmattningsprovning,
15. SS-EN 12385-8 (1), Linor – Del 8: Drag- och drag-/bärlinor av kardelkonstruktion för linbaneanläggningar för persontransport,
16. SS-EN 12385-9 (1), Linor – Del 9: Slutna bärlinor för linbaneanläggningar för persontransport,
17. SS-EN 12927-1 (1), Linor – Del 1: Urvalskriterier för linor och deras ändinfästningar,
18. SS-EN 12927-2 (1), Linor – Del 2: Säkerhetsfaktorer,

19. SS-EN 12927-3 (1), Linor – Del 3: Långsplitsning av 6-kardeliga drag- och bärlinor,

20. SS-EN 12927-4 (1), Linor – Del 4: Ändinfästningar,

21. SS-EN 12927-5 (1), Linor – Del 5: Lagring, transport, installation och upp-spänning,

22. SS-EN 12927-6 (1), Linor – Del 6: Kassationskriterier,

23. SS-EN 12927-7 (1), Linor – Del 7: Kontroller, reparation och underhåll, och

24. SS-EN 12927-8 (1), Linor – Del 8: Magnetinduktiv provning.

Innan linbaneanläggning uppförs bör i nödvändig omfattning byggherren samråda med berörd nämnd i kommunen, installatör, arbetsmiljöinspektion, ackrediterat kontrollorgan, länsstyrelsens naturvårdsenhet, strömlieferantör, angränsande ledningsägare och övriga som kan komma att beröras av uppförandet.

I utrymmet för maskineri bör utöver annan fast nödvändig brandsläckningsutrustning även finnas löstagbara brandsläckare.

För att undvika obehörigas tillträde till linstolpe och annan utrustning placerad utomhus, bör uppstigningstrappa vara försedd med låsbar grind och uppstigningslejdare börja på ca 1,5 m höjd från mark. Till lejdarens nedersta del bör kunna kopplas en lös bärbar stege som förvaras lätt tillgänglig för personal.

Exempel på risker som kan finnas är att skidåkare sammanstöter med anläggningens delar eller att flygplan eller hängglidflygare sammanstöter med linor eller transporterande anordningar. Stagnation av stolpe och dylikt medelst linor bör inte ske där risk finns att skidåkare eller fordon kan sammanstöta med linan. Staglina bör ha varselskydd till en höjd av minst 2 m över högsta förekommande snöyta. Skyddet bör vara varselmärkt enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om varselmärkning och varselsignalering på arbetsplatser (AFS 2008:13).

Skyltar bör av tillverkaren levereras med anläggningen. Dessa skyltar bör vara lätta att förstå och använd text bör vara lätt att läsa och förstå för den som texten är ämnad att informera eller varna. Använda texter bör vara avfattade på åtminstone svenska. Vidare bör skyltar och dess information vara i ett beständigt utförande och fristående skyltar bör inte ha skarpa hörn.

För en säker på- och avstigning samt transport bör nödvändiga skyltar vid på- och avstigningsstället samt vid transportbanan utformas enligt bilaga 6 och svensk standard SS 03 15 30 (1). Kraven på varselmärkning av arbetsplatser och nödutrustning finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2008:13).

Anläggningens ägare eller den som annars ansvarar för anläggningen bör i manöverrum eller vid maskineriet sätta upp en skylt med uppgift om liftens högsta tillåtna hastighet och kapacitet. Utanför utrymmet för maskineri bör finnas en skylt med texten ”Maskineri. Obehöriga äger ej tillträde”.

Strömbrytare bör vara tydligt märkt med texten ”Huvudbrytare för maskineri” samt brytarens manöverlägen bör vara märkta med texterna ”Till” respektive ”Från”.

Märkning av stoppdon för nödsituation vid släpliftar och småliftar bör utgöras av röd nödstoppknapp med gul bakgrund kompletterad av en skylt med texten ”Nödstopp” och i övrigt utformad i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2008:13) om skyltar och signaler.

Linstolpe bör ha en lyftanordning eller fästen för montering av transportabel lyftanordning med vars hjälp linrulle i rullställ kan bytas eller linor kan lyftas på plats efter en eventuell urspårning.

Ny draglina kan ha högst två splitsar och vid senare reparation kan tillkomma ytterligare högst två splitsar, såvida inte instruktioner från tillverkaren anger annat.

Backlås bör sedan linan belastats efterdras och ytterligare efterdragning bör ske efter någon tids användning, såvida inte instruktioner från tillverkaren anger annat.

En släplifts avstigningsplats kan vara obemannad om det vid avstigningsplatsen finns en TV-kamera med vilken driftspersonalen kan övervaka avstigningen och ändstationen eller om platsen är så utformad att den ger ett tillfredsställande skydd för säkerhet.

En släplifts påstigningsplats kan vara obemannad vid exempelvis en s.k. transportlift, om denna är TV-övervakad från ett bemannat manöverrum varifrån liften kan nödstoppas och om liften har en högsta hastighet av 2,0 m/s och en högsta lutning av 20 %. (BFS 2016:xx).

16 § Motordrivna portar och liknande anordningar ska vara utförda och installerade i enlighet med

- a) 2 kap. 1 §,
- b) Arbetsmiljöverkets föreskrifter om maskiner samt allmänna råd om tillämpning av föreskrifterna (AFS 2008:3),
- c) Boverkets byggregler (BFS 2011:6) och därutöver ska hålldon på portar och liknande anordningar vara så utformade eller placerade att obehöriga inte kan aktivera donen.

Om en motordriven vägg vid öppnings- respektive stängningsrörelse går in i ett utrymme där en person kan få plats, ska väggen vara så anordnad att manövreringen av denna förhindras om någon person befinner sig i utrymmet.

Allmänt råd

Följande harmoniserade standarder visar på ett sätt att uppfylla hälso- och säkerhetskraven i AFS 2008:3, bilaga 1 och/eller egenskapskravet på säkerhet vid användning enligt 8 kap. 4 § första stycket 4 plan- och bygglagen (2010:900)

1. SS-EN 12604 (1), Portar – Mekaniska aspekter – Krav,
2. SS-EN 12605 (1), Portar – Mekaniska aspekter – Provningsmetoder,
3. SS-EN 12635 + A1:2008 (1), Portar – Installation och användning,
4. SS-EN 12978 + A1:2009 (1), Säkerhetsanordningar för maskindrivna portar – Krav och provningsmetoder,
5. SS-EN 13241-1 + A1:2011 (1), Produktstandard – Produkter utan specificerat brandmotstånd eller rökskydd,
6. SS-EN 16005:2012 (1), Maskindrivna dörrar – Säkerhet vid användande – Krav och provning,
7. SS-EN 16361:2013 (1), Maskindrivna dörrar för persontrafik – Produktstandard, funktionsegenskaper – Dörrar, ej av typen slagdörr, initialt utformade för installation med maskindrivning utan egenskaper för brandmotstånd och/eller rökgasläckage.

Dessutom finns harmoniserade standarder och andra tekniska specifikationer för byggprodukter som behandlar andra produkttegenskaper som termisk transmission, motstånd mot vatteninträngning, vindlaster och luftgenomtränglighet.

Utrymmets golv klätt med kontaktmatta som förhindrar manövrering av väggen, uppfyller kravet på skydd mot manövrering i sista stycket. (BFS 2016:xx).

Kap. 3 Kontroll av motordrivna anordningar

18 § Anordningar ska kontrolleras med följande besiktningintervall

Hissar

Första återkommande besiktning alla hissar	2 år
Därefter återkommande besiktningar	
a) varu- och småvaruhissar	2 år
b) soptransporthissar	2 år
c) trapphissar	2 år
d) plattformshissar, vilka enbart betjänar 1–2 bostäder	2 år
e) övriga hissar	1 år

Rulltrappor och rullramper

Första återkommande besiktning	2 år
Därefter återkommande besiktningar	1 år

Linbanor och bergbanor

Återkommande besiktningar	1 år
Mer omfattande återkommande besiktningar	5 år
Dessutom magnetinduktiv undersökning av bär- respektive draglina	
Första gången efter drift i högst	3 år
Därefter återkommande undersökningar efter fortsatt drift i högst	2 år

Släpliftar

Småliftar vars motoreffekt är större än 7 kW	2 år
Övriga släpliftar, utom småliftar med en motoreffekt av högst 7 kW	1 år
En första magnetinduktiv undersökning av draglinan ska utföras efter drift i	8 år
Därefter återkommande dylika undersökningar ska utföras efter fortsatt drift i högst	4 år

Motordrivna portar och liknande anordningar

Första återkommande besiktning	2 år
Därefter återkommande besiktningar av	
a) motordrivna portar och liknande anordningar inom inhägnat industriområde, vilka styrs med impulsdon i kombination med självövervakad kontaktlist eller med hålldon	4 år
b) övriga motordrivna portar och liknande anordningar än ovan	2 år

Övriga motordrivna anordningar

I taket monterade persontransportanordningar

2 år

(BFS 2016:xx).

20 § Återkommande besiktning ska omfatta följande:

1. Funktionskontroll av säkerhets- och skyddsanordningar.
2. Funktionskontroll av anordningen i övrigt.
3. Kontroll av drivande och bärande delar av anordningen, upphängning av lastbärande korgar, stolar eller dyligt, allt med avseende på förändringar som kan nedsätta anordningens säkerhet. Linor för linbanor underkastas magnetinduktiv provning med de tidsintervall som anges i 18 §.
4. Kontroll av driftkondition hos de komponenter som inte arbetar vid normal drift.
5. Kontroll av att anordningen inte genomgått ändringar eller ingrepp som kan påverka anordningens säkerhet.
6. Kontroll av att det i anordningens närhet inte har vidtagits sådana åtgärder som kan nedsätta anordningens säkerhet eller förorsaka risk för olycksfall i övrigt.
7. Kontroll av att instruktioner och skyltar rörande användning, drift, räddning, fortlöpande tillsyn, skötsel och underhåll är tillgängliga.
8. Kontroll av sådan journal som avses i 4 kap. 2 § att anordningen fortlöpande tillses, sköts och underhålls.
9. Kontroll av att de brister, som konstaterades vid föregående besiktning men inte ansågs ha omedelbar betydelse för säkerhet och hälsa, har åtgärdats.

Allmänt råd

Kontrollen enligt 20 § 1 bör utföras mot leverantörens angivna referensvärden eller värden fastställda av ett kontrollorgan. Om referensvärde eller fastställt värde inte uppnås vid kontrollen, och anledningen till avvikelser från värdet inte kan fastställas genom okulär kontroll, bör kontrollen av lastberoende säkerhets- och skyddsanordningar utföras med nödvändig belastning. Detsamma gäller om referens- eller fastställda värden saknas.

Nödvändig belastning bör normalt motsvara anordningens märkdata. För stolliftar och övriga linbanor bör kontrollen med nödvändig belastning utföras regelbundet vid vissa kontrolltillfällen med hänsyn till bl.a. användningsfrekvens.

1. Funktionskontroll av säkerhets- och skyddsanordningar för hissar bör omfatta
 - a) låsanordningar,
 - b) stannplansnoggrannhet,
 - c) bromsar,
 - d) hastighetsbegränsare,
 - e) fånganordningar som provas med tom korg och reducerad hastighet,
 - f) anordningar för att aktivera fånganordning,
 - g) hydrauliska buffertar,
 - h) larmanordningar och dyligt, och
 - i) anordningar för lastkontroll (överlast), om sådana finns.
2. I fråga om hydraul- och linhydraulhissar bör funktionskontrollen av säkerhets- och skyddsanordningar även omfatta
 - a) blockeringsanordningar,
 - b) nedfartsspärrar som provas med tom korg och reducerad hastighet,
 - c) strypventil, (om ventiler har några rörliga delar som kan påverka dess funktion och om sådan kontroll är möjlig att utföra),

d) rörbrottsventil, (om denna kontroll inte enkelt kan ske vid varje besiktning, bör kontrollen göras med ett, med hänsyn till risken för och följderna av ett rörbrott, lämpligt intervall),

e) skydd mot korgens ofrivilliga sjunkning, och

f) efterinställningssystem.

3. Kontroll av bärförmågan hos linor till hissar och linbaneanläggningar bör utföras enligt bestämmelserna i bilaga 2 till denna författning.

4. Kontroll av linbanor och släpliftar bör utföras enligt bestämmelserna i bilaga 3 till denna författning.

5. Kontroll av självhämning och bromsar hos skruvdrivna hissar bör utföras enligt bestämmelserna i bilaga 4 till denna författning.

6. Funktionskontroll av säkerhets- och skyddsanordningar för motordrivna portar och liknande anordningar bör bl.a. omfatta kontroll av

a) klämkrafter mellan olika portblad, mellan portblad och karm samt mellan portblad och närliggande byggnadsdelar,

b) portens lyftkraft vid portar som öppnas uppåt, om det finns delar på porten vilka man kan stå på eller fastna i,

c) nedstörtningsskydd eller att porten är så utbalanserad att den inte störtar ned om ett brott på en fjäder, drivaxel, lina e.d. inträffar,

d) linor, kedjor och liknande anordningar för att lyfta och sänka porten,

e) säkerhetsutrustningar för att detektera närvaro av personer och bilar inom riskområden,

f) risker att klämmas mellan grind och grindstolpe eller byggnadsdelar vid motordrivna skjutgrindar,

g) skydd mot urspårning för horisontellt rörliga portar och

h) funktion hos nödstopp.

De klämrisiker som gäller portblad ovan avser även likartade risker med dörrblad, gallerblad och motsvarande delar på grindar.

Exempel på förändringar som kan nedsätta anordningens säkerhet är slitage, uppkomna sprickor, formavvikelse eller andra deformationer, korrosion och sträckning av linor och kedjor. (BFS 2016:xx).

20 a § Den mer omfattande återkommande besiktningen av linbanor och bergbanor ska utöver en återkommande besiktning enligt 20 § även omfatta följande:

1. Kontroll av att instruktioner och utrustningar för drift, skötsel, underhåll och egen tillsyn ger förutsättningar för en tillfredsställande säkerhet om instruktionerna följs.

2. Kontroll av att instruktioner och utrustningar för drift ger förutsättningar för en säker evakuering av passagerare.

3. Kontroll av att instruktioner och utrustningar finns, vilka ger förutsättningar för såväl förebyggande brandskydd som skydd vid uppkommen brand.

4. Kontroll av att maskin- och driftutrymmen endast innehåller anordningar och materiel för linbaneinstallationen (se 2 kap. 14 §).

5. Funktionskontroll av lastberoende säkerhets- och skyddsanordningar ska utföras med nödvändig belastning i de fall sådan kontroll vid återkommande besiktning enligt 20 § görs mot referensvärden.

6. Funktionskontroll av nödmaskineri med nödvändig belastning.

7. Kontroll av linstolpars och dess fundamentets hållfasthet med avseende på påverkan av drift, korrosion och väder. (BFS 2016:xx).

Allmänt råd

Kontrollerna bör exempelvis omfatta:

- flyttande av fasta linklämmor,
- bromsverkan med full last,
- säkerheten vid arbete på stolpar och andra arbeten på hög höjd,

- kontroll i journal enligt 4 kap. 2 § att lin- eller bergbanans växellåda har egenkontrollerats enligt de krav som anges i 4 kap. 4 § under rubriken Särskilda regler för linbanor och bergbanor och
- att det i utrymmen för drift, skötsel och underhåll endast finns utrustningar, anordningar och material som hör till linbanan eller bergbanan och endast sådant brännbart material som absolut behövs för driften av linbanan eller bergbanan. (BFS 2016:xx).

24 § Brister som kvarstår efter avslutad kontroll och som avser det som ska kontrolleras enligt 20 § 2, 6, 7 eller 8 utgör inte var för sig omedelbar risk för säkerhet och hälsa. Bristerna ska dock åtgärdas inom en månad och kontrolleras vid nästa besiktning. (BFS 2016:xx).

25 § En anordning som har ändrats på ett sätt som är av väsentlig betydelse för säkerheten ska revisionsbesiktas innan den åter tas i bruk.

Allmänt råd

1. Exempel på ändringar av väsentlig betydelse för säkerheten hos alla anordningar är

a) utbyte av befintlig motordriven anordning mot annan ny eller begagnad anordning, såvida inte utbytet medför krav på första besiktning eller att anordningen undantas från revisionsbesiktning i 30 och 31 §§, och

b) ändring av verksamhet i byggnaden eller annan ändring av byggnaden som väsentligt kan påverka den motordrivna anordningens säkerhet, t.ex. genom ändrat sätt att använda anordningen.

2. Exempel på ändringar av väsentlig betydelse för säkerheten hos hissar är

a) ändring av märkhastighet, märklast, hisskorgens massa eller rörelsebana,

b) ändring av dörrlås eller byte till annan typ,

c) ändring av kontrollsystem, gejder, dörr, maskineri, drivskiva, hastighetsbegränsare, buffert, fånganordning eller blockeringsanordning eller byte till annan typ,

d) ändring av antal linor eller dess dimensioner, och

e) ändrad linföring på drivskiva eller omsvarvning av denna skiva.

3. I fråga om hydrauliska och linhydrauliska hissar även

a) ändring av nedfartsspärr, rörbrottsventil, strypventil eller strypbackventil eller byte till annan typ, och

b) annan ändring än ovan av system för skydd mot fritt fall, sänkning med för hög hastighet eller ofrivillig sjunkning eller byte till annan typ.

4. Exempel på ändringar av väsentlig betydelse för säkerheten hos rulltrappor och rullramper är

a) ändring av kontrollsystem eller byte till annan typ,

b) ändring av trappans eller rampens längd, och

c) byte av typ av kamplatta eller ändring av kammars funktion.

5. Exempel på ändringar av väsentlig betydelse för säkerheten hos motordrivna portar och liknande anordningar är

a) ändring av kontrollsystem eller byte till annan typ, och

b) ändring av maskineri eller byte till annan typ.

6. Exempel på ändringar av väsentlig betydelse för säkerheten hos linbaneanläggningar är

a) ändring av märkhastighet eller transportsträcka,

b) ökat antal medbringare, stolar, korgar eller gondoler,

c) ändring eller byte till annan typ av kontrollsystem, maskineri, bromsar, drivskiva, vändskiva, rullbatteri, hastighetsbegränsare eller fånganordning,

d) ändring av typ av bär- eller draglina, dess antal eller dimensioner,

e) ändrad linföring på drivskiva, vändskiva eller rullskivor eller omsvarvning av dessa skivor och

f) ändring av linklämmor eller byte till annan typ.

Exempel på ändring av väsentlig betydelse för säkerheten hos släpliftar är dessutom byte av kortbyglar till långbyglar. (BFS 2016:xx).

28 § Anordningar som enligt ett bestyrkande överensstämmer med ställda krav är undantagna från första besiktning i de avseenden som framgår av bestyrkandet.

Allmänt råd

Anordningar som har bestyrkts att de överensstämmer med alla tillämpliga krav som fastställts i relevant harmoniserad gemenskapslagstiftning är helt undantagna från krav på konstruktionskontroll, bortsett från linbaneanläggningar för persontransport enligt bilaga 1.

Normalt behöver en anordning inte heller installationskontrolleras, om det av försäkran om överensstämmelse framgår att även installationsfasen omfattas av bestyrkandet och försäkran har utfärdats efter att anordningen har installerats. Exempelvis är normalt hissar, vilka uppfyller kraven i bilaga 5, helt undantagna från krav på första besiktning. Exempel på hissar vilka kan behöva installationskontrolleras är brandbekämpningshissar, räddningshissar och andra hissar, vilkas funktion är beroende av ett brandlarms- eller branddetekteringssystem. (BFS 2016:xx).

30 § Motordrivna garageportar och grindar för enskilt bruk i anslutning till småhus är undantagna från krav på första, återkommande och revisionsbesiktning.

Efter ansökan kan Boverket medge undantag från krav på första och återkommande besiktning av porttyper med portblad som är mindre än 25 m² bestående av mjukt material, t.ex. plastduk och som saknar hårda förstövningar.

Undantagna från krav på återkommande besiktning är hålldonsstyrda rullgaller som manövreras högst 2 gånger om dygnet, placerade i butiksentréer eller dylikt.

Undantagna från krav på första och återkommande besiktning är skjutdörrar, slagdörrar och roterdörrar som har ett bestyrkande att de överensstämmer med samtliga tillämpliga krav som fastställts i relevant harmoniserad gemenskapslagstiftning, i första hand Europaparlamentets och rådets direktiv om maskiner (2006/42/EG). Motsvarande undantag gäller för anordningar som är typgodkända enligt 8 kap. 22–23 §§ plan- och bygglagen (2010:900) eller motsvarande äldre bestämmelser. (BFS 2016:xx).

Kap. 4 Drift, tillsyn, skötsel och underhåll

1 § Anordningens ägare eller den som annars ansvarar för en motordriven anordning ska se till att anordningen drivs, fortlöpande tillses, sköts och underhålls så att den ger ett tillfredsställande skydd för säkerhet och hälsa vid användning, skötsel, underhåll, tillsyn och kontroll.

Allmänt råd

Anordningens tillhörande instruktioner om drift, fortlöpande tillsyn, skötsel och underhåll bör följas. Om dessa instruktioner saknas eller inte är aktuella, kan reglerna i 4 kap. 3–6 §§ och SS-EN 13015 + A1:2008 (1), Underhåll

av hissar och rulltrappor – Regler för underhållsinstruktioner vara vägledande vid framtagning eller uppdatering av instruktionerna.

Anordningens ägare eller den som annars ansvarar för en motordriven anordning bör se till att den som utför skötsel, underhåll och fortlöpande tillsyn har kompetens för uppgiften.

Det företag eller den organisation som utför eller svarar för skötsel och underhåll bör kunna uppvisa följande:

1. Att den som utför arbetet har dokumenterad kunskap om den aktuella anordningen och har informerats om gällande föreskrifter.

2. Att den person som kopplar in eller ur anordningen till eller från el-nätet i samband med elinstallationsarbeten, har den dokumenterade kunskap och behörighet som krävs enligt Elsäkerhetsverkets föreskrifter (exempelvis ELSÄK-FS 2007:2).

3. Att den person som utför heta arbeten (svetsning) har den dokumenterade kunskap, behörighet och tillstånd som krävs enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (exempelvis AFS 1992:9).

4. Att det finns dokumenterade rutiner för hur man hanterar sina arbetsinstruktioner inom företaget eller organisationen.

5. Att det finns dokumenterade rutiner för hur man hanterar upptäckta brister i utförandet av skötsel och underhåll och avvikelser från arbetsinstruktionerna inom företaget eller organisationen.

6. Att det finns dokumenterade rutiner för hur man för journaler inom företaget eller organisationen. (BFS 2016:xx).

Kap. 5 Förbättringskrav på befintliga motordrivna anordningar

2 § Med hissar avsedda för persontransport enligt 3 kap. 11 § 4a plan- och byggförordningen (2011:338) vilka senast den 31 december 2012 ska vara försedda med skydd i korgöppningen, avses hissar med hisskorg avsedda för transport av personer eller personer och gods i byggnader som huvudsakligen innehåller arbetslokaler. Dessa hissar får förses eller vara försedda med andra skydd än korgdörr om det är motiverat av kostnads- eller varsamhetsskäl enligt 2 kap. 2 § 2 denna författning.

Allmänt råd

Korgdörrar som är utförda och installerade enligt kraven i avsnitt 7 i SS-EN 81-1 + A3:2010 (1) respektive SS-EN 81-2 + A3:2010 (1), uppfyller föreskriftens krav. Installation av annat skydd t.ex. fotocellanordning eller korggrind i stället för korgdörr, kan med stöd av 2 kap. 2 § endast accepteras om installation av korgdörr medför oskäliga kostnader, är olämpligt av varsamhetsskäl eller om tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar försämras.

Även i de fall det finns flera hissar i byggnaden som betjänar samma lokaler, bör alla hissar ha ett sådant tillfredsställande skydd mot risken att klämmas. Normalt bör man utgå ifrån att en hiss vid något tillfälle kommer att användas för transport av gods eller andra föremål, så fort den är tillgänglig och i drift. En skylt som förbjuder viss användning eller hänvisar till annan hiss är inte att betrakta som ett tillfredsställande skydd mot risken att klämmas. (BFS 2016:xx).

1. Denna författning² träder i kraft den 20 april 2016.

2. För linbanor och bergbanor som är i bruk vid författningens ikraftträdande gäller att sådan mer omfattande återkommande besiktning som avses i 3 kap. 18 § ska ske första gången under perioden 2017–2021. Femårsintervallen för sådana besiktningar ska räknas från det kalenderår då anläggningen togs i bruk. Den första mer omfattande återkommande besiktningen får dock ske tidigare än vad som följer av andra meningen. Femårsintervallen ska i så fall därefter räknas från den första besiktningen av det slaget.

På Boverkets vägnar

FÖRNAMN EFTERNAMN

Förnamn Efternamn

² BFS 2016:xx.

Särskilda regler för kontroll av självhämning m.m. av skruvdrivna hissar

Allmänt råd

Kontroll av självhämning

Hissen körs nedåt med lyft broms varvid drivkraften (motorn) slås ifrån. Hissleverantören bör i skötselinstruktion ange vilken metod som bör användas vid lyftning av broms.

Om möjlighet att frikoppla bromsen saknas kan hissen anses ha en brist som inte medför omedelbar risk för säkerhet och hälsa.

1. För hissar med tillräckligt fritt utrymme under korg eller plattform gäller

a) att hissen kan anses sakna brist om den stannar eller fortsätter med samma hastighet som innan drivkraften slogs ifrån och

b) att hissen kan anses ha en brist om den startar från stillastående eller ökar hastigheten.

2. Hisar som saknar tillräckligt fritt utrymme under korg eller plattform

a) kan anses sakna brist om hissen stannar inom 1,0 m,

b) om hissen inte stannar inom 1,0 m kan hissen anses ha en brist som inte medför omedelbar risk för säkerhet och hälsa,

c) om hissen startar från stillastående eller ökar hastigheten, kan hissen anses ha en brist som medför omedelbar risk för säkerhet och hälsa.

Kontroll av broms vid hissar med en hastighet över 0,15 m/s

Hissen körs nedåt och stoppas genom nödstoppdon eller annan kontakt i säkerhetskretsen.

a) Om hissen har kortare bromssträcka än 0,3 m. kan hissen anses sakna brist.

b) Om hissen har längre bromssträcka än 0,3 m men kortare än 1,0 m, kan hissen anses ha en brist som inte har omedelbar betydelse för säkerhet och hälsa.

c) Om hissen har längre bromssträcka än 1,0 m, kan hissen anses ha en brist som medför omedelbar risk för säkerhet och hälsa. (BFS 2016:xx).

Konsekvensutredning H 16

Ändring av Boverkets föreskrifter och
allmänna råd (2011:12) om hissar och
vissa andra motordrivna anordningar

REMISS

REMISS

Titel: Konsekvensutredning H 16
Utgivare: Boverket, maj 2015
Dnr: 3275/2014

Rapporten kan beställas från Boverket.

Webbplats: www.boverket.se/publikationer
E-post: publikationsservice@boverket.se
Telefon: 0455-35 30 00
Postadress: Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Rapporten finns i pdf-format på Boverkets webbplats.
Den kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Innehåll

Sammanfattning	4
Övergripande svar på frågor enligt konsekvensutredningsförordningen	6
Författningsändringar med konsekvenser	13
1 kap. Tillämpningsområde, innehåll och definitioner	13
2 kap. Utförande och installation	13
3 kap. Kontroll av motordrivna anordningar	20
4 kap. Drift, tillsyn, skötsel och underhåll	25
5 kap. Förbättringskrav på befintliga motordrivna anordningar	25
Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	25
Bilaga 4	27

REMISS

Sammanfattning

Inledning

I denna konsekvensutredning redogörs för förslag till ändringar i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar, nedan kallade hissföreskrifterna, samt de konsekvenser som ändringarna förutses medföra.

Närmast nedan följer en sammanfattande redogörelse för de ändringar som Boverket föreslår i hissföreskrifterna. I det därpå följande avsnittet beskrivs de övergripande konsekvenserna av de föreslagna ändringarna med utgångspunkt i de frågor som anges i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Därefter redogörs i det sista avsnittet för motiv för och konsekvenser av vart och ett av de enskilda ändringsförslagen.

Sammanfattning av föreslagna ändringar

Boverket föreslår ett antal ändringar i den bestämmelse som reglerar i vilken utsträckning de krav som gäller för nya anordningar ska uppfyllas även vid ändring av befintliga anordningar. Detta gäller krav på skydd mot överbelastning samt krav på belysning i hisschakt och manöverutrymmen. Vidare föreslås preciseringar i ett allmänt råd om under vilka förutsättningar det kan vara godtagbart att installera fotocellanordning eller korggrind i stället för korgdörr i en hiss. Bestämmelsen som reglerar i vilken utsträckning det är möjligt att göra avsteg från gällande krav vid ändring av befintliga anordningar justeras så att det blir möjligt att anpassa kravnivåerna även till förutsättningarna hos andra byggnadsverk än byggnader.

Reglerna om återkommande besiktningar föreslås ändras på ett par punkter. Beträffande hissar samt rulltrappor och rullramper föreslås tidpunkten för den första återkommande besiktningen senareläggas från ett och ett halvt år till två år efter det att den första besiktningen slutfördes utan allvarlig anmärkning. I fråga om linbanor och bergbanor föreslås att de årliga återkommande besiktningarna ska vara mer omfattande vart femte år. I ett allmänt råd preciseras vilka kontrollmoment som bör ingå i funktionskontroll av säkerhets- och skyddsanordningar för motordrivna portar och liknande anordningar. Det föreslås även en tidsfrist om en månad, inom vilken brister som kvarstår efter avslutad kontroll och som är av mindre allvarligt slag ska åtgärdas.

Beträffande revisionsbesiktningar av linbaneanläggningar föreslår Boverket preciseringar i ett allmänt råd om vilka slags ändringar som utgör ”ändringar av väsentlig betydelse för säkerheten” och som därmed utlöser krav på revisionsbesiktning.

Vidare föreslås en precisering i ett allmänt råd om när hissar, för vilka en installatör har bestyrkt att de överensstämmer med hissdirektivets krav, inte undantas från krav på första besiktning. Boverkets möjlighet att i enskilda fall medge dispens från kravet på revisionsbesiktning av vissa slags portar föreslås upphävas. I ett allmänt råd om kontroll av självhämnning m.m. av vissa slags hissar föreslås korrigerande av en tidigare fel-skrivning om när hissarna ska anses vara bristfälliga.

Slutligen föreslås på ett flertal ställen i föreskrifterna kompletteringar och andra justeringar av hänvisningar till Boverkets och andra myndigheters föreskrifter och till standarder.

Övergripande svar på frågor enligt konsekvensutredningsförfordningen

I detta avsnitt lämnas övergripande svar på de frågor som anges i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Avsnittet koncentreras till de mer väsentliga ändringsförslagen.

För en närmare redogörelse av bakgrund, motiv och konsekvenser avseende var och en av de enskilda ändringarna hänvisas till avsnittet *Författningsändringar med konsekvenser* nedan.

Beskrivning av problemet och vad Boverket vill uppnå

Boverket har flera syften med de föreslagna ändringarna. Flera ändringar avser att bidra till ökad säkerhet för dem som använder anordningarna. Detta gäller t.ex. ändringen i 2 kap. 1 § om överbelastningsskydd och om kravet på mer omfattande återkommande besiktningar av linbanor och bergbanor i 3 kap. 18 §. Andra ändringar avses ge ökad tydlighet om föreskrifternas innehåll för dem som har att tillämpa dessa. Detta gäller t.ex. tilläggen i 3 kap. 25 § om vilka ändringar som är av väsentlig betydelse och som därmed utlöser krav på revisionsbesiktning av anordningen.

Ett flertal ändringar avser att korrigera inaktuella hänvisningar till myndighetsföreskrifter och standarder.

Beskrivning av alternativa lösningar för det Boverket vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Boverket bedömer att de ovan beskrivna syftena inte kan uppnås genom informationsåtgärder, utan att det bör ske genom bindande regler.

Något alternativt sätt för att införa bindande regler som skärper säkerhetskraven och kraven på besiktning finns inte, eftersom det är Boverket som har bemyndigats att meddela föreskrifter om krav på säkerhet och hälsa för aktuella anordningar.

Om de föreslagna ändringarna i 2 kap. 1 § inte skulle genomföras skulle det finnas risk för att vissa ur säkerhetssynpunkt angelägna åtgärder aldrig skulle komma att utföras på befintliga hissar.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Kravet på bättre skydd mot överbelastning vid ändring av befintliga hissar berör tillverkare av hissar, ombyggnadsföretag, hisskonsulter, hissägare, besiktningsorgan och passagerare.

Kravet på bättre belysning i hisschakt berör tillverkare av hissar, ombyggnadsföretag, hisskonsulter, hissägare, serviceföretag och besiktningsorgan.

Kravet på mer omfattande återkommande besiktningar av linbanor och bergbanor samt den ändrade tidpunkten för första återkommande besiktning av hissar, rulltrappor och rullramper berör anläggningsägare, besiktningsorgan och passagerare.

En beskrivning av de företag som berörs av ändringarna lämnas nedan under rubriken *Antal företag som berörs ...*

Kostnadsmässiga och andra konsekvenser som regleringen medför

Kravet på bättre skydd mot överbelastning vid ändring av befintliga hissar blir aktuellt endast för vissa hissar som är installerade före år 1997, vilket beskrivs närmare i kommentaren till 2 kap. 1 § i avsnittet *Författningsändringar med konsekvenser* nedan. Enligt den föreslagna ändringen ska kravet utlösas endast om man av något skäl behöver göra ändring eller byte av hissens styrsystem eller apparatställ eller av hela hisskorgen. Eftersom dessa utbytesdelar idag har denna skyddsfunktion inbyggda i sig är det enda som tillkommer vid byte av styrsystem eller apparatställ en mätutrustning som mäter hisslinornas belastning, t.ex. en överlastvåg. I fallet med byte av hissorg tillkommer eventuellt byte av styrsystem eller apparatställ, vilket man dock i vissa fall ändå hade tvingats göra till följd av bytet av korgen. En installation av en ny överlastvåg kostar ca 20 000 kr.

Kravet på bättre belysning i hisschakt vid ändring av befintliga hissar medför endast krav på förbättringsåtgärder i vissa hissar som är installerade före år 1991, vilket beskrivs närmare i kommentaren till 2 kap. 1 § i avsnittet *Författningsändringar med konsekvenser* nedan. I de fall förbättringsåtgärder krävs blir kostnaden för dessa mellan 5 000 och 10 000 kr beroende på utförandet av tidigare belysning.

Kravet på mer omfattande återkommande besiktningar av linbanor och bergbanor medför att besiktningskostnaden för de berörda anläggningarna blir den dubbla jämfört med kostnaden för en vanlig återkommande besiktning. De objekt som är aktuella för denna mer omfattande besiktning

är stolliftar, gondolbanor, kabinbanor och bergbanor. Det fanns sammanlagt 80 sådana anläggningar år 2014. För dessa anläggningar blir kostnaden för var femte återkommande besiktning dubbelt så hög, vilket sammantaget ger en kostnadsökning för återkommande besiktningar om 20 %. Den tillkommande kostnaden uppskattas uppgå till 10 000 kr per besiktning, vilket utslaget per år blir 2 000 kr.

Regleringens överensstämmelse med EU-rätten

De föreslagna ändringarna bedöms vara förenliga med EU:s regelverk.

I fråga om kraven på bättre skydd mot överbelastning och bättre belysning i hisschakt i samband med ändring av befintliga hissar kan nämnas att detta är obligatoriskt på nya hissar i enlighet med EU:s hissdirektiv¹. Kraven vid ändring av befintliga anordningar är inte strängare än vad som gäller för nya anordningar. Kraven kan mot bakgrund av detta inte anses skapa några handelshinder. De föreslagna ändringarna utgör även en komplettering av det försök att uppfylla andemeningen i EU-kommissionens rekommendation 216/95 om att höja säkerheten hos befintliga hissar som Boverket gjorde genom ändringar i de då gällande hissföreskrifterna år 2006.²

Ändringarna av intervallen om innehållet i de återkommande besiktningarna styrs inte av EU-regler utan är en helt nationell angelägenhet.

Boverket har för avsikt att anmäla ändringsförslagen till EU-kommissionen enligt EU:s anmälningsdirektiv.³

Tidpunkten för ikraftträdande och behovet av informationsinsatser

Ändringarna föreslås träda i kraft den 20 april 2016. Skälet till detta är att Boverket under hösten 2015 kommer att utarbeta förslag till ytterligare ändringar i hissföreskrifterna. Dessa förslag avser sådana ändringar som krävs för att införliva EU:s nya hissdirektiv⁴, som ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 20 april 2016. Boverket finner det lämpligt att låta de nu föreslagna ändringarna träda i kraft med dessa senare ändringar. På så sätt minimeras antalet ändringar i föreskrifterna, vilket underlättar för tillämparna.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 95/16/EG av den 29 juni 1995 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om hissar.

² Boverkets föreskrifter (2006:26) om ändring av verkets föreskrifter och allmänna råd (1994:25) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar, H 10.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter.

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar.

Införande av det nya kravet i 3 kap. 18 § på mer omfattande återkommande besiktningar av linbanor och bergbanor vart femte år fordrar en särskild övergångsbestämmelse. För en redogörelse för övervägandena kring utformningen av denna hänvisas till kommentaren till övergångsbestämmelserna i avsnittet *Författningsändringar med konsekvenser*.

De informationsinsatser som behövs bör främst vara inriktade mot hisstillverkare, företag som utför ombyggnader av befintliga hissar, kontrollorgan, ägare av linbaneanläggningar, fastighetsägare och kommuner.

Tillverkarna och företagen som utför ombyggnader når man enklast via branschorganisationen Hissförbundet. Kontrollorganen nås genom Boverkets regelbundna samrådsmöten. Ägarna av linbaneanläggningar når man via branschorganisationen Svenska Skidanläggningars Organisation (SLAO). Den svåraste målgruppen att nå med information blir fastighetsägarna.

Antal företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Tillverkare av hissar

En uppfattning av antalet tillverkare av hissar kan man få genom att se på vilka företag som är medlemmar i branschorganisationen Hissförbundet. Det är ett av förbunden som tillhör Teknikföretagens branschorganisation. Hissförbundet har 25 medlemsföretag inom hissområdet. Av dessa företag sysslar tolv företag med tillverkning av nya hissar eller försäljning av sådana tillverkade utomlands. Dessa företag installerar nya hissar, tillverkar ofta även vissa delar till hissar och bygger normalt även om befintliga hissar och gör service på hissar. Fem företag tillverkar vissa delar till hissar men inte hela hissar, och några av dessa företag bygger även om hissar. Resterande åtta företag sysslar mest med ombyggnader och service, men kan även ha försäljning av vissa hissdelar.

Företag som bygger om hissar

Företagen som bygger om hissar är betydligt fler än de 20 företag som har nämnts ovan som medlemmar av Hissförbundet. Boverket uppskattar att det totalt i hela landet rör sig om 100–150 företag, varav många har en lokal verksamhet. En mer exakt siffra är svår att få fram, då de större företagen har flera lokalkontor och även står för en stor del av antalet ombyggnader. Normalt kräver aktuella åtgärder att hissen besiktigas efter ombyggnaden, s.k. revisionsbesiktningen. Under de senaste åren har antalet sådana besiktningar varit större än normalt (7 200 år 2013) pga. att

vissa hissar omfattades av ett retroaktivt förbättringskrav på korgdörrar. Boverket uppskattar att antalet revisionsbesiktningar under de närmaste åren blir mer normalt, vilket innebär ca 4 000 per år.

Fristående hisskonsulter

Fristående hisskonsulter hjälper fastighetsägare med att bl.a. ta fram anbudsunderlag inför ombyggnader, värdera inkomna offerter och föreslå lämpliga ombyggnadsåtgärder. Det är inte alla fastighetsägare som vid sina ombyggnader anlitar sådana konsulter. Totalt i landet finns det ca 20 fristående hisskonsulter. Givetvis bedriver även tillverkare och ombyggnadsföretag konsultverksamhet, men den kan inte betraktas som helt fristående.

Ägare av hissar

Det finns inte någon statistik som visar hur många fastighetsägare som äger byggnader i vilka det finns hissar. Som nämnts ovan uppskattar Boverket att det framöver kommer att ske ca 4 000 revisionsbesiktningar av hissar per år, dvs. besiktningar efter mer omfattande ändringar. Enligt statistik från Hissförbundet fanns det år 1995 ca 100 000 personbefordrande hissar med hisskorg. Av dessa hissar var det 35 000, dvs. en tredjedel, som var 20 år eller äldre. Det finns ingen anledning att tro annat än att situationen är densamma idag.

Ägare av skidliftar

Svenska Skidanläggningars Organisation, SLAO (f.d. Svenska Liftanläggningars Organisation) har 225 medlemsanläggningar. Alla anläggningsägare är dock inte medlemmar i denna branschorganisation, varför antalet ägare torde vara större. Enligt SLAO:s statistik i publikationen "Skiddata Sverige 2010-11" ser ägar- och driftförhållandena ut på följande sätt.

	äger	driver
Privat, firma eller bolag	38 %	45 %
Kommuner eller stiftelser	31 %	11 %
Föreningar, klubbar eller organisationer	31 %	44%

Besiktningsföretag

Det finns åtta ackrediterade besiktningsföretag, varav samtliga är verksamma inom området portar. Sju av dem är dessutom verksamma inom området hissar och fyra är verksamma inom området skidliftar. Två av de åtta besiktningsföretagen är betydligt större än de sex andra. Som nämnts

ovan förutses det ske ca 4 000 revisionsbesiktningar av hissar per år under de kommande åren.

Vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Kraven på bättre skydd mot överbelastning och bättre belysning i hiss-schakt vid ändring av befintliga hissar medför en viss tidsåtgång för dem som måste vidta åtgärder för att uppfylla kravet. När åtgärderna väl är genomförda medför kraven inte någon tidsåtgång därutöver.

Kravet på mer omfattande återkommande besiktningar av linbanor och bergbanor medför viss tidsåtgång. Normalt brukar alltid en representant för anläggningsägaren följa med besiktningsmannen under besiktningen. Boverket uppskattar att en mer omfattande återkommande besiktning tar ca tio timmar längre tid än en vanlig återkommande besiktning. I denna tid ingår även granskning av anläggningens skriftliga instruktioner.

Förutom den ytterligare tidsåtgången för själva besiktningen tillkommer tid för att lasta vikter för att kunna göra bromsprov med full last. Den lastningen kan anläggningsägaren utföra med egen personal. Det bedöms ta sex timmar för fyra personer att lasta och lossa en normallång stollift. Även tiden för att demonstrera praktiskt hur man flyttar en fast linklämma på en stollift kan tillkomma, men då kan ägaren ha sparat en linklämma som ändå skulle ha flyttats.

Kostnadskonsekvenserna av kravet på mer omfattande återkommande besiktningar beskrivs nedan under rubriken *Författningsändringar med konsekvenser* i anslutning till kommentarerna till 3 kap. 20 a §.

Andra kostnader som den föreslagna regleringen medför för företagen och förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

De installationer som tillkommer som en följd av kravet på bättre skydd mot överbelastning och bättre belysning i hiss-schakt vid ändring av befintliga hissar kan behöva underhållas, vilket medför en viss kostnad och tidsåtgång.

Som nämnts ovan tar de mer omfattande återkommande besiktningarna av linbanor och bergbanor längre tid än de vanliga återkommande besiktningarna. Detta innebär att anläggningsägaren eventuellt tappar intäkter genom att driftstoppet blir längre. Återkommande besiktningar görs om möjligt under barmarkssäsongen, vilket gör att intäktsbortfallet begränsas

även om anläggningarna även under den tiden används för att transportera fjällvandrare m.fl.

Regleringens eventuella påverkan på konkurrensförhållandena för företagen

Kraven på bättre skydd mot överbelastning och bättre belysning i hisschakt vid ändring av befintliga hissar är konkurrensneutrala, eftersom de drabbar alla fastighetsföretag oavsett storlek. Detsamma gäller för de företag som utför ändringsåtgärderna.

Kravet på mer omfattande återkommande besiktningar av linbanor och bergbanor drabbar de större anläggningsföretagen hårdare än de mindre företagen, eftersom de mindre företagen ofta bara har släpliftar och mer sällan har stolliftar och andra tekniskt mer komplicerade anläggningar.

Eventuellt behov av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

De föreslagna ändringarna missgynnar inte små företag. Antingen är det så att de inte påverkas alls, som t.ex. i fallet med kraven på bättre skydd mot överbelastning vid ändring, eller också påverkas de mindre än stora företag, som t.ex. i fallet med mer omfattande återkommande besiktningar av linbanor och bergbanor, där det typiskt sett mest är större företag som har sådana anläggningar.

Övrigt

Boverket förutser inte att de föreslagna ändringarna i hissföreskrifterna för med sig några konsekvenser med avseende på funktionshindrade, barn och ungdomar, äldre, integration, boendesegregation eller jämställdhet.

Författningsändringar med konsekvenser

1 kap. Tillämpningsområde, innehåll och definitioner

1 kap. 1 §

Ändring

I det allmänna rådets tredje stycke korrigeras hänvisningarna till ett antal avsnitt i Boverkets byggregler, BBR.

Motiv

Hänvisningarna i dess befintliga lydelse är inte korrekta, bl.a. till följd av ändringar av BBR.

Konsekvenser

Hänvisningarna till BBR blir korrekta.

2 kap. Utförande och installation

2 kap. 1 §

Ändring

I tredje stycket läggs det till en ny punkt 5, som föreskriver att en större ändring av en hiss eller utbyte av en väsentlig del i en hiss medför skyldighet att uppfylla kravet på skydd mot överbelastning i föreskrifternas bilaga 5:1, punkt 1.4.1.

Motiv

Bättre skydd mot överbelastning är en fråga om säkerhet för passagerarna. En överbelastad hiss kan i värsta fall lämna stannplanet med öppna dörrar, vilket kan leda till att personer blir ihjälklämda. Det finns även en risk för att hissen går på buffertarna i schaktgropen med hög hastighet, vilket kan ge rygg- och benskadur.

Vid ändring av en motordriven anordning eller utbyte av viss del av anordningen gäller enligt den generella ändringsregeln i 2 kap. 1 § andra stycket hiss-föreskrifterna att ”den ändrade eller utbytta delen” ska uppfylla föreskrifternas krav för nyinstallation. Begränsningen till den ändrade eller utbytta delen innebär att befintliga hissar nästan aldrig förses med överlastskydd i efterhand. Skälet till det är att det fordras både ändringar av styrsystemet eller apparatstället och dessutom ändring eller ut-

byte av hisskorgen för att kravet ska utlösas, och sådana ändringar sker mycket sällan. Genom att lägga till krav på överlastskydd i uppräkningsparagrafens tredje stycke blir det tillräckligt att någon av dessa ändringsåtgärder utförs för att utlösa krav på att förse hissen med överlastskydd.

Det kan i sammanhanget nämnas att regeringen år 2006 gav Boverket ett utökat bemyndigande att ställa följdkrav vid vissa ändringar, eftersom den generella ändringsregeln i 2 kap. 1 § andra stycket hissföreskrifterna inte ansågs tillräcklig. Det var det utökade bemyndigandet som möjliggjorde de krav som anges i paragrafens tredje stycke.

De ovan anförda skaderiskerna är det huvudsakliga motivet till ändringen. Till detta kommer risken för att människor blir instängda i hissar på grund av överlastning. Såvitt Boverket känner till inträffade sju sådana händelser under åren 1999–2013, men mörkertalet för sådana händelser torde vara stort. Att evakuera och lossa en hisskorg från sina gejder efter en fångning är besvärligt i fall då hissen är överlastad, eftersom den befintliga utrustningen på hissen inte är dimensionerad för en överlastad hiss.

Konsekvenser

Kravet får inga konsekvenser för hissar som är installerade efter år 1997, eftersom det sedan dess har funnits krav på överlastskydd vid nyinstallation.

Om kravet inte införs kommer de personhissar som installerades före år 1997 att inte få en förbättrad säkerhet. Dock berörs inte möbel- eller sänghissar av ändringen, eftersom hissar av detta slag redan enligt då gällande regler skulle vara försedda med skydd mot överbelastning. Dessa hissar har nämligen en för stor korgarea i förhållande till sin märklast och är av det skälet tvungna att ha skydd mot överbelastning. Möbelhissarna finns framför allt i byggnader från det s.k. miljonprogrammet och sänghissarna i sjukhus. Av detta skäl torde det därför inte vara så många hissar som årligen vid ombyggnader berörs av detta nya krav. Ett normalår sker det ungefär 3 000 besiktningar efter större ombyggnader av hissar. Av dessa årliga besiktningar uppskattar Boverket att högst 500 hissar berörs av detta nya krav. En installation av ett överlastskydd kostar ca 20 000 kr.

Ändring

I fjärde stycket läggs det till en ny punkt d), som föreskriver att ändring eller byte av hissens styrsystem, apparatställ eller maskineri medför skyldighet att uppfylla krav på tillräcklig belysning i hisschakt och maskinut-

rymme för skötsel, underhåll och kontroll enligt föreskrifternas bilaga 5:1, punkt 1.1 samt Arbetsmiljöverkets föreskrifter.

Motiv

Denna förbättringsåtgärd kommer inte att bli utförd med dagens generella krav vid ändring av befintliga hissar. De befintliga hissar som är i störst behov av förbättrad belysning i hisschaktet och maskinutrymmet är framför allt de hissar som har installerats före den 1 januari 1991. De hissar som installerades efter nämnda datum ska ha belysning med en ljusstyrka om minst 200 lux i schaktet, medan det tidigare kravet var att det ska finnas fast belysning på 10 meters avstånd i schaktet, dock utan att det angavs några ytterligare krav. Att inte installera tillfredsställande belysning innebär en fortsatt dålig arbetsmiljö för den service- och besiktningpersonal, som arbetar i schaktet och maskinutrymmet på dessa hissar.

Konsekvenser

Som ovan nämnts blir denna förbättringsåtgärd främst aktuell för vissa hissar installerade före år 1991. I de fall denna förbättringsåtgärd är aktuell, blir kostnaden för denna 5 000 – 10 000 kr beroende på utförandet hos den befintliga belysningen. Det är svårt att uppskatta hur många ombyggnader av hissar som omfattas av detta nya krav. Ett normalår sker det ungefär 3 000 revisionsbesiktningar. Om man antar att hälften av dessa orsakas av en ändring eller utbyte av hissens styrsystem, apparatställ eller maskineri och att belysningen i hälften av dessa fall behöver förbättras, är antalet berörda hissar ca 800 stycken. Detta blir då en sammanlagd kostnad per år på 4 – 8 miljoner kronor.

Ändring

I femte stycket görs följdändringar som en konsekvens av ändringarna i tredje och fjärde styckena.

Motiv

Då nya punkter införs i tredje och fjärde styckena bör även de nya punkterna läggas till i femte stycket som reglerar när kraven ska vara uppfyllda.

Konsekvenser

Regelverket blir konsekvent genom att femte stycket även fortsättningsvis kommer att omfatta samtliga åtgärder som anges i tredje och fjärde styckena.

Ändring

I det allmänna rådet görs ändringar i fjärde stycket samt läggs ett nytt femte stycke till. Dessa ändringar preciserar under vilka förutsättningar det kan vara olämpligt att installera fotocellanordningar i stället för korgdörr i en hiss. Dessutom görs några ytterligare preciseringar av hur dessa anordningar och grindar bör vara utformade.

Motiv

Dessa ändringar är enbart en anpassning till den praxis som har utvecklats bland besiktningsorganen vid deras revisionsbesiktningar efter att fotocellanordningar och grindar har installerats.

Konsekvenser

Eftersom dessa krav redan tillämpas idag av besiktningsorganen, innebär dessa preciseringar av kraven inga ökade kostnader.

Ändring

I det hittillsvarande sjätte stycket i det allmänna rådet justeras hänvisningarna till två standarder. Vidare läggs en mening till för att klargöra att den ena standarden i visst avseende kan användas som exempel på lösningar som kan användas vid ändring av en hiss trots att detta ligger utanför standardens tillämpningsområde.

Motiv

Hänvisningarna till harmoniserade standarder uppdateras till gällande ändrade standarder. Upplysningen om att standarden SS-EN 81-21 även kan användas vid vissa ändringar av hissar behövs, eftersom standarden generellt undantar denna tillämpning.

Konsekvenser

Upplysningen om att standarden SS-EN 81-21 kan tillämpas även vid ändringsåtgärder ger positiva effekter och lägre kostnader. Standarden pekar på olika alternativa lösningar i stället för ständigt närvarande fritt räddningsutrymme. Dessa alternativa lösningar ger normalt minskade installationskostnader. Dock gäller att skälen för mindre avsteg (oskäligen kostnader eller varsamhet) ska föreligga.

2 kap. 2 §**Ändring**

Ordet ”byggnadens” ersätts med ordet ”byggnadsverkets” på två ställen i föreskriften. Ordet ”fastighetens” stryks.

Motiv

Paragrafen reglerar i vilken utsträckning mindre avsteg får göras från föreskrifternas krav. Den nuvarande lydelsen möjliggör sådana avsteg bland annat med hänsyn till oskäligen kostnader på grund av ”byggnadens” förutsättningar och av varsamhetshänsyn till ”byggnadens” särdrag och värden”. Det skulle dock i vissa fall kunna vara motiverat med sådana avsteg även av hänsyn till förutsättningarna hos sådana anläggningar som utgör byggnadsverk men inte byggnader. Ett exempel på sådana anläggningar är murar där det finns motordrivna portar.

Paragrafen är avsedd som en ändringsregel, dvs. en bestämmelse som anger när det är möjligt att göra avsteg från föreskrifternas krav vid ändring av ett byggnadsverk. Det kan vara fråga om antingen att nyinstallera en motordriven anordning i ett befintligt byggnadsverk eller att ändra en befintlig motordriven anordning i ett byggnadsverk. Ordet ”fastighetens” i bestämmelsens första led kan emellertid uppfattas som att avsteg ska få göras på nya motordrivna anordningar även vid uppförande av nya byggnadsverk. Detta kan även innebära att tillverkare och hissinstallatörer skulle få göra avsteg från krav i tillämpliga EU-direktiv, vilket inte har varit Boverkets mening. Det finns därför skäl att låta ordet ”fastighetens” utgå.

Konsekvenser

Möjligheterna till avsteg från kraven vidgas genom att utsträckas till att omfatta även byggnadsverk som inte utgör byggnader. Å andra sidan minskas avstegsmöjligheterna genom att det inte längre blir möjligt att tillämpa dem vid rena nyuppföranden.

2 kap. 4 §**Ändring**

I föreskriftens tredje stycke görs ett antal förtydliganden av upplysningen om vilka slags hissar som även omfattas av Arbetsmiljöverkets föreskrifter om maskiner samt allmänna råd om tillämpning av föreskrifterna (AFS 2008:3).

Det allmänna rådet kompletteras med en förklaring av innebörden i begreppet beträddbar varuhiss. Denna förklaring fanns dock tidigare i föreskriftstexten. Dessutom görs ett flertal korrigeringar av hänvisningar till standarder.

Motiv

För att göra föreskriften lättare att förstå bör tredje stycket, som hittills har utgjort en enda lång mening, delas upp i två meningar. Föreskriften

bör även anpassas till den ändring av hissdirektivets och maskindirektivets tillämpningsområden som gjordes år 2006 i samband med att ett EU:s nya maskindirektiv⁵ antogs.

Konsekvenser

Bestämmelserna blir uppdaterade och tydligare.

2 kap. 8 §**Ändring**

I föreskriftens tredje stycke görs en språklig korrigerings av en hänvisning till föreskrifternas bilaga 5:1.

Motiv

Då hänvisningar görs till bilaga 5:1 på andra ställen i föreskriften används begreppet punkter för att beteckna bilagans underavdelningar. Därför bör samma begrepp användas även på detta ställe.

Konsekvenser

Språkbruket blir mer konsekvent.

2 kap. 10 §**Ändring**

I det allmänna rådet görs korrigeringar av hänvisningar till två harmoniserade standarder.

Motiv

Standarderna har blivit ändrade, och deras nya lydelse visar bättre hur föreskriftens krav kan uppfyllas. Den tidigare hänvisningen i allmänna rådet bör därför uppdateras.

Konsekvenser

Rådet anger på ett bättre sätt hur föreskriftens krav kan uppfyllas.

2 kap. 12 §**Ändring**

I det allmänna rådet görs korrigeringar av hänvisningar till ett antal standarder.

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG av den 17 maj 2006 om maskiner och om ändring av direktiv 95/16/EG (omarbetning)

Motiv

Standarderna har blivit ändrade, och deras nya lydelse visar bättre hur föreskriftens krav kan uppfyllas. Den tidigare hänvisningen i allmänna rådet bör därför uppdateras.

Konsekvenser

Rådet anger på ett bättre sätt hur föreskriftens krav kan uppfyllas.

2 kap. 14 §**Ändring**

I föreskriftens första stycke görs en korrigerings av en hänvisning till BBR.

I det allmänna rådet ändras stycket om hur nödstoppdon för släpliftar och småliftar bör vara beskaffade så att de hänvisar till Arbetsmiljöverkets regler.

Motiv

Aktuellt avsnitt i BBR har ändrats. Den befintliga hänvisningen till BBR anger därför nu fel avsnittsnummer och fel titel. Vad gäller märkningen av stoppdon för släpliftar och småliftar i det allmänna rådet har Arbetsmiljöverket gett ut nya föreskrifter om sådan märkning. Därför hänvisar Boverket nu till deras föreskrifter.

Konsekvenser

Hänvisningen till BBR blir korrekt och samma sak gäller även för kraven om märkning av stoppdon.

2 kap. 16 §**Ändring**

I det allmänna rådet görs en språklig korrigerings för att tydliggöra att de i rådet angivna standarderna visar på sätt att uppfylla *antingen* hälso- och säkerhetskraven i Arbetsmiljöverkets föreskrifter *eller* egenskapskravet på säkerhet vid användning i plan- och bygglagen (2010:900), PBL *eller* både och.

Vidare görs korrigerings av hänvisningar till ett antal harmoniserade standarder i det allmänna rådet.

Motiv

Det finns anledning att tydliggöra det allmänna rådet och uppdatera hänvisningarna enligt ovan.

Standarderna har blivit ändrade, och deras nya lydelse visar bättre hur föreskriftens krav kan uppfyllas. Den tidigare hänvisningen i allmänna rådet bör därför uppdateras.

Konsekvenser

Regelverket blir tydligare och uppdaterat. Genom de uppdaterade hänvisningarna till standarder visar rådet på ett bättre sätt hur föreskriftens krav kan uppfyllas.

3 kap. Kontroll av motordrivna anordningar

3 kap. 18 §

Ändring

Under rubrikerna *Hissar* respektive *Rulltrappor och rullramper* ändras den tid inom vilken den första återkommande besiktningen senast ska genomföras från ett och ett halvt år till två år.

Motiv

Besiktningens organen och fastighetsägarna får minskade administrativa kostnader, genom att de slipper hantera att den motordrivna anordningen byter förfallomånad för de återkommande besiktningarna.

Konsekvenser

Det är bara för de motordrivna anordningar som aldrig blir föremål för första besiktning som ändringen eventuellt kan komma att få några negativa konsekvenser. För dessa anordningar upptäcks eventuella brister först efter två år i stället för, som tidigare, efter ett och ett halvt år. Då kan det bli problem att reklamera bristerna, om garantitiden har löpt ut. De anordningar som främst berörs av detta är vissa trapp- och plattformshissar, i de fall där tillverkaren har valt att bestyrka även installationsfasen av hissen och hissen därmed slipper kravet på nationell första besiktning. Dock har Boverket fått den uppfattningen utifrån besiktningens statistik, att flertalet plattform- och trapphissar inte bestyrks på detta vis. Det innebär att dessa hissar genomgår en nationell första besiktning.

Ändring

Under rubriken *Linbanor och bergbanor* införs ett krav på en mer omfattande återkommande besiktning, som ska utföras vart femte år.

Motiv

I en rapport från Statens haverikommission med anledning av en allvarlig skidliftsolycka som inträffade år 2004, lämnade kommissionen några re-

kommendationer till bl.a. Boverket.⁶ I Boverkets svar till kommissionen lovade verket att se över möjligheten att införa krav på en mer omfattande återkommande besiktning vart femte år.⁷

Konsekvenser

Konsekvenserna av att införa krav på en mer omfattande återkommande besiktning vart femte år beskrivs nedan i anslutning till konsekvenserna av de utökade kontrollpunkterna som beskrivs i 3 kap. 20 a §.

3 kap. 20 §

Ändring

I bestämmelsen, som reglerar innehållet i återkommande besiktningar, läggs en ny punkt till i det allmänna rådet som klargör vilka kontrollmoment som bör ingå i funktionskontroller av säkerhets- och skyddsanordningar för motordrivna portar och liknande anordningar.

Motiv

Motsvarande preciseringar av vilka kontroller som bör ingå i en återkommande besiktning finns redan för hissar och linbaneanläggningar i detta allmänna råd. Nu införs dessa preciseringar även för motordrivna portar, som ett stöd åt besiktningsorganen vid deras kontroller och för att säkerställa att organen har likartad omfattning av kontroller vid sina besiktningar.

Konsekvenser

Ändringen innebär inga negativa konsekvenser för ägarna eller andra berörda parter, eftersom den endast innebär att man i rådet inför den praxis som redan tillämpas idag.

3 kap. 20 a §

Ändring

I paragrafen, som är ny, anges vilka kontrollmoment som ska ingå i den mer omfattande återkommande besiktning som ska utföras vart femte år av linbanor och bergbanor, jfr. kommentaren till 3 kap. 18 § ovan.

Motiv

En mer omfattande besiktning föreslås nu, och denna ska omfatta kontroll av att instruktioner och utrustningar ger förutsättningar för en tillfredsställande säkerhet (t.ex. flyttande av fasta linklämmor på linan), en säker

⁶ Statens haverikommissions rapport RO 2006:02, Olycka med linbana i Abisko, BD län, den 27 juli 2004.

⁷ Boverkets yttrande den 16 januari 2007, dnr 1265-2436/2004.

evakuering av passagerare vid oavsiktliga stopp av anläggningen och ett förbättrat brandskydd. Likaså ska det kontrolleras att maskin- och driftutrymmen inte innehåller främmande anordningar och material, och provningar med full last ska göras av säkerhetsanordningar (i de fall dessa prov normalt bara görs mot referensvärden). Även en utökad kontroll av linstolpars och dess fundamentals kondition ska göras.

Som framgår av kommentarerna till ändringarna i 3 kap. 18 § ovan, införs den mer omfattande återkommande besiktningen med anledning av en allvarlig olyckshändelse som inträffade år 2004 samt de rekommendationer som Statens haverikommission lämnade i en rapport om den händelsen.

Konsekvenser

Enligt Boverkets statistik för år 2014 finns det i Sverige två kabinbanor, fyra gondolbanor, 69 stolliftar, en kombinerad gondol-/stollift och fyra bergbanor som berörs av detta nya krav, d.v.s. totalt 80 linbaneanläggningar. Detta innebär att det i genomsnitt är 16 anläggningar per år som ska genomgå en sådan föreslagen utökad besiktning. Enligt uppskattningar från besiktningsorganen av den extra tidsåtgången för en sådan föreslagen utökad besiktning, är det fråga om i genomsnitt ca 10 timmar per stollift eller gondolbana. Detta förutsätter dock att anläggningen redan i förväg är lastad med vikterna för att kunna genomföra bromsprovet. Det finns dock en spridning mellan besiktningsorganen i uppgifterna om den extra tidsåtgången, men denna spridning tycks framför allt bero på hur lång tid granskningen av instruktionerna tar. Med en uppskattad timdebitering på 1 000 kr förutses det nya kravet medföra en extra kostnad vart femte år för en enskild berörd anläggning på ca 10 000 kr eller ca 2 000 kr per år för själva besiktningen. Till detta kommer kostnaden för lastning och lossning av provlasten, något som anläggningsägaren kan utföra med egen personal. Att lasta och lossa en normallång stollift bedöms ta omkring sex timmar för fyra personer, vilket innebär en kostnad på ca 5 000 kr. Sammantaget innebär regeländringen en kostnad på ca 15 000 kr för en anläggning eller ca 3 000 kr per år. Härtill kommer en engångskostnad för anskaffande av provlast.

3 kap. 24 §

Ändring

I bestämmelsen, som reglerar när vissa slags brister som kvarstår efter avslutad kontroll ska åtgärdas, ersätts ordet ”snarast” med ”inom en månad”.

Motiv

Ordet snarast har varit svårt att tillämpa praktiskt, då uttrycket är så vagt och innebär olika tolkningar. Detta har också inneburit att en del ägare av motordrivna anordningar har struntat i att åtgärda dessa mindre allvarliga brister, varför de i många fall kvarstod till nästa återkommande besiktning. I och med att det nu införs en fast tidsgräns, blir det mer tydligt att även dessa brister måste åtgärdas och det blir enklare för tillsynsmyndigheterna att avgöra när en överträdelse av föreskriften har skett.

Konsekvenser

Bestämmelsens innebörd blir tydligare, och förhoppningsvis kommer fler brister på anordningarna att åtgärdas.

3 kap. 25 §**Ändring**

I bestämmelsen, som reglerar vilka slags ändringar som utlöser krav på revisionsbesiktning, ersätts ordet ”linbanor” i det allmänna rådets sjätte punkt med ”linbaneanläggningar”. I samma punkt anges ytterligare ett antal åtgärder som utgör exempel på sådana ändringsåtgärder som är av ”väsentlig betydelse för säkerheten” och därmed enligt föreskriften medför krav på revisionsbesiktning innan anordningen åter tas i bruk.

Motiv

Med de föreslagna ändringarna i det allmänna rådet utvidgas exemplen till att även omfatta släpliftar. Av detta skäl måste ordet linbanor ändras till linbaneanläggningar, eftersom detta ord även omfattar släpliftar.

Konsekvenser

Ändringen har enbart positiva effekter, då förtydligandet gör det enklare att tillämpa föreskriften även vid ändring av släpliftar. Däremot innebär föreslaget ingen skärpning av kraven, eftersom ändringen bara innebär ett tydliggörande av dagens praxis.

3 kap. 28 §**Ändring**

Ett tillägg görs i det allmänna rådet som anger i vilken utsträckning anordningar som enligt ett bestyrkande överensstämmer med ställda krav är undantagna från första besiktning. Exempel ges på hissar som, trots att de omfattas av en försäkrans om överensstämmelse, kan behöva installationskontrolleras.

Begreppet EG-försäkrans i rådtexten ändras till försäkrans.

Motiv

För vissa typer av hissar är det inte självklart att anmälda organs kontroller täcker alla risker och säkerhetsfunktioner hos hissarna. I sådana lägen föreslås de anmälda organen nu få möjligheten att kontrollera dessa säkerhetsfunktioner i rollen som nationella besiktningsorgan i stället.

Begreppet EG-försäkran bör ersättas med det mer generella begreppet försäkran, vilket avses omfatta både begreppet EG-försäkran, som används i det nu gällande 1995 års hissdirektiv, och begreppet EU-försäkran, som används i 2014 års hissdirektiv vilket ska börja tillämpas under nästa år.

Konsekvenser

Ändringen medför i praktiken troligen inga konsekvenser alls, eftersom de kontroller som anmälda organ normalt gör troligen täcker alla säkerhetsfunktioner. Dock kan det finnas behov av att för vissa speciella hissar ha stöd i det allmänna rådet för att kunna göra dessa nödvändiga kompletterande kontroller.

3 kap. 30 §**Ändring**

Föreskriftens andra stycke ändras så att Boverket inte längre ska kunna medge undantag från kravet på revisionsbesiktning av vissa slags portar.

Motiv

En ändring av en port kan innebära att porten ändras på ett sätt som har väsentlig betydelse för säkerheten. En sådan ändring medför enligt 3 kap. 25 § att porten ska genomgå en revisionsbesiktning. Då är det ologiskt att dessa portar ändå ska kunna undantas från revisionsbesiktning. Ändringen av porten kan ju även innebära att porten fortsättningsvis ska besiktas återkommande.

Konsekvenser

Konsekvenserna torde vara små, för totalt är det ett fåtal motordrivna portar som årligen genomgår en revisionsbesiktning. Av de portar som gör det, bör det vara ett fåtal av aktuell typ. Boverket har sedan år 1994 bara utfärdat två sådana undantag för vissa porttyper från porttillverkare. Portar som har äldre utfärdade undantag torde knappast finnas kvar i drift längre.

4 kap. Drift, tillsyn, skötsel och underhåll

4 kap. 1 §

Ändring

I det allmänna rådet korrigeras en hänvisning till en standard.

Motiv

Standarden har blivit ändrad, och dess nya lydelse visar bättre hur föreskriftens krav kan uppfyllas. Den tidigare hänvisningen i allmänna rådet bör därför uppdateras.

Konsekvenser

Ändringen medför inga konsekvenser för ägarna av motordrivna anordningar, då ändringarna som gjorts i standarden enbart avser bilagorna ZA, ZB och ZC. Det är med andra ord inte fråga om några tekniska förändringar, utan endast en ändring av vilka krav i standarden som understödjer de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i hissdirektivet och maskindirektivet.

5 kap. Förbättringskrav på befintliga motordrivna anordningar

5 kap. 2 §

Ändring

I det allmänna rådet korrigeras hänvisningar till två standarder.

Motiv

Standarderna har blivit ändrade, och deras nya lydelse visar bättre hur föreskriftens krav kan uppfyllas. Den tidigare hänvisningen i allmänna rådet bör därför uppdateras.

Konsekvenser

Ändringen medför inga konsekvenser för några parter. Förbättringskraven ska redan vara genomförda på de aktuella hissarna.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ändring

I punkt 1 i övergångsbestämmelserna anges att ändringsförfattningen ska träda i kraft den 20 april 2016.

Punkt 2 i övergångsbestämmelserna innehåller särskilda bestämmelser som avser de mer omfattande återkommande besiktningar som avser linbanor och bergbanor och som införs genom den ovan beskrivna ändringen i 3 kap. 18 §. Den första besiktningen av det slaget för de anläggningar som är i bruk vid ikraftträdandet ska ske under perioden 2017–2021. Femårsintervallen för sådana besiktningar ska som huvudregel räknas från det kalenderår då anläggningen togs i bruk. Det ska dock, enligt punktens tredje mening, vara möjligt att låta den första besiktningen av det slaget äga rum tidigare. Femårsintervallen ska i så fall fortsättningsvis räknas från den första mer omfattande återkommande besiktningen.

Detta innebär till exempel att en anläggning som togs i bruk år 2000 ska bli föremål för mer omfattande återkommande besiktning första gången *senast* år 2020 och därefter på nytt fem år efter den föregående besiktningen av det slaget osv. Under de mellanliggande åren ska anläggningen liksom tidigare genomgå återkommande årliga kontroller.

Motiv

Boverket kommer under hösten 2015 att ta fram förslag till ytterligare ändringar i hiss föreskrifterna. Dessa förslag avser sådana ändringar som krävs för att införliva EU:s nya hissdirektiv⁸, som ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 20 april 2016. Boverket finner det lämpligt att låta de nu föreslagna ändringarna träda i kraft med dessa senare ändringar.

Vad gäller de mer omfattande återkommande besiktningar som avser linbanor och bergbanor och som införs genom den ovan beskrivna ändringen i 3 kap. 18 § är det önskvärt att få en jämn spridning av dessa besiktningar över en femårsperiod. Det behövs därför en reglering av vilket år en viss enskild anläggning ska bli föremål för denna mer omfattande besiktning första gången.

Möjligheten enligt tredje meningen i övergångsbestämmelsens punkt 2 att tidigarelägga den första mer omfattande återkommande besiktningen är motiverad av hänsyn till dem som äger flera anläggningar och som av praktiska skäl vill låta samtliga dessa bli föremål för den mer omfattande återkommande besiktningen under samma år.

⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar.

Konsekvenser

Genom att låta de nu föreslagna ändringarna träda i kraft samtidigt med de ändringar som föranleds av det nya hissdirektivet minimeras antalet ändringar i föreskrifterna, vilket underlättar för tillämparna.

Bestämmelserna i punkt 2 om fördelning av de mer omfattande återkommande besiktningarna över en femårsperiod ger en jämnare arbets- och kapacitetsbelastning, som gagnar både anläggningsägare och besiktningsorgan. Utan en sådan övergångsbestämmelse skulle det finnas risk för att det blir en anhopning av dessa besiktningar under ett eller två år.

Möjligheten enligt tredje meningen i punkt 2 att tidigarelägga den första besiktningen av aktuellt slag underlättar hanteringen för dem som äger flera anläggningar.

Bilaga 4

Ändring

I det allmänna rådet i hissföreskrifternas bilaga 4 rättas ett antal skrivfel. Orden "Kontroll av självhämning" ändras från löptext till rubrik. I punkt 1 i rådets andra stycke korrigeras en tidigare oriktig formulering. Den situation som beskrivs i punkt 1 b) har i den tidigare gällande lydelsen felaktigt angetts innebära att hissen saknar brist. Lydelsen korrigeras nu så att situationen anges innebära att hissen har en brist.

Motiv

De uppenbara felaktigheterna i hittills gällande lydelse behöver korrigeras.

Konsekvenser

Det allmänna rådet får en rättvisande lydelse.